

SLOVENSKI DELCAK

GLASILO SOCIALISTIČNE ZVEZE DELOVNEGA LJUDSTVA KOPRSKEGA OKRAJA

KOPER — 22. JANUARJA 1960

★ Poština plačana v gotovini ★ LETO IX. — STEV. 4

POSVETOVANJE O USPEHIH NAGRAJEVANJA PO UČINKU NA KOPRSKEM

Spodbuda za boljše delo

Minuli teden je organiziral Okrajni sindikalni svet v Kopru posvetovanje o uspehih nagrajevanja po učinku. Posvetovanju so se udeležili predstavniki podjetij Tomos, ČZP, Primorski tisk in Slavnik iz Kopra, iz Izole pa podjetji Riba in Delamaris. Zastopnik republiškega odbora Zveze sindikatov Stane Marinič je vodoma omenil, da je namen posvetovanja v izmenjavi izkušenj, ki so jih doseglo posamezne gospodarske organizacije. »Izgradnja sistema nagrajevanja po učinku,« je dejal, »morar biti spodbuda za boljše delo.«

Predstavniki omenjenih podjetij so poročali o koristnosti uveljavljanja načel nagrajevanja po učinku. Ta načela pa se morajo prilagoditi značilnostim posameznih gospodarskih dejavnosti. Tako menijo v podjetju Tomos, da je za proizvodnega delavca v serijski proizvodnji najbolj priremen način nagrajevanja po normi, razen tega pa še dodatni sistem nagrajevanja za udeležbo na čistem dohodku podjetja. Menijo tudi, naj bi v prihodnje še posebej obravnavali plačevanje obrtnih delavcev v stranskih dejavnostih in uslužencev glede na strokovnost.

V ČZP Primorski tisk je analiza dela po normi pokazala, da je produktivnost v tiskarni po-

raskla za povprečno 7 odstotkov. Pravilnik o normah predvideva, da prejme vsaka poslovna enota 2 odstotka od presežka s planom postavljenega prometa za določeno časovno razdobje, medtem ko daje pravilnik o nagradah možnost nagrajevanja vsakega delavca v podjetju povsod tam, kjer za sedaj še ni moč uvesti dela po učinku. Ta pravilnik daje pravico do nagrade racionalizatorjem, osebam, ki preprečijo škodo ali okvare na strojih in blagu, dalje tistim, ki z organizacijo dela povečajo finančni uspeh podjetja in onim, ki vzgajajo mladi kader. Nagrade ne smejo v enem letu presegati dveh rednih mesečnih plač.

V podjetju Slavnik imajo zadržali specifičnosti delovnih pogojev različne ključe, s katerimi nagrajujejo osebje v avtobusnem in tovornem prometu. Zanimiv je na primer sistem nagrajevanja šoferjev, ki so razdeljeni v razne kategorije, vse pa so načelno nagrajevani docela le po učinku. Skupna mesečna nagrada voznikov pri Slavniku predstavlja dejanski seštevek prevoženih kilometrov, pomnožen z določenim faktorjem za vsak prevoženi kilometr.

V podjetju Riba Izola so skoraj vsi delavci plačani po učinku. Velik uspeh pri izvajanjiju nagr-

jevanja po učinku so dosegli tudi v kombinatu Delamaris v Izoli.

To plodno posvetovanje, na katerem so si predstavniki posameznih gospodarskih podjetij izmenjali svoje izkušnje glede nagrajevanja po učinku, se je zaključilo s sklepom, naj bi bilo naslednje podobno posvetovanje spomladvi.

ZAKLJUČNA BILANCA O PRAZNOVANJU JUBILEJNEGA LETA ZKJ

Svetle tradicije KPJ in SKOJ nam dajejo moči ZA GRADITEV ŠE LEPŠEGA ŽIVLJENJA

(Iz poročila o proslavah 40. obletnice ZKJ in SKOJ v koprskem okraju

»V jubilejnem letu KPJ in SKOJ je bilo v našem okraju 5 osrednjih (okrajnih), 11 občinskih, 53 krajevnih in 60 proslav po delovnih kolektivih, t. j. 129 večjih proslav, ki se jih je udeležilo — če pristejemo še obisk republiške razstave »40 let KPJ« v Kopru, Ilirske Bistrici in Postojni — 99 tisoč ljudi. Tem pa moramo seveda pristeti se razmeroma visoko število udeležencev nad 200 predavanj o revolucionarni zgodovini naše Partije, visoko število poslušalcev priložnostnih radijskih oddaj, posvečenih dogodkom iz zgodovine KPJ, poslušalcev radijskih prenosov raznih večjih proslav ter zlasti še šolsko mladino v našem okraju, ki je imela po šolah svoje posebne proslave in predavanja, posvečena 40. obletnici KPJ, je dejal predsednik Okrajnega odbora za proslavo 40. obletnice KPJ in SKOJ na zadnji skupni seji OK ZKS, OO SZDL, OK LMS in OSS, ko je poročal o proslavah in prireditvah v jubilejnem letu KPJ in SKOJ.

Iz ostalega dela poročila je razvidno, da je razen načrtih večjih prireditiv v jubilejnem letu organiziral tudi Okrajni svet Svobod in prosvetnih društv zelo uspešno spominsko prireditve v Kopru, v tem ko je Okrajni sindikalni svet v počasnitvih 40. obletnice KPJ v našem okraju prvič organiziral zelo uspešno okrajno delavsko telesnovozgojno in športno tekmovanje.

Posebej je bilo omenjeno široko organizirano tekmovanje za najbolje organizirane proslave po šolah našega okraja, pri čemer so sole tekmovale tudi glede ostalih jubilejnih dejavnosti v samih šolah in glede njihovega sodelovanja s kulturnoprosvetnimi programi pri občinskih in krajevnih proslavah. Sole so tekmovale tudi v ideološko izgradnji dajakov in organizacijskem utrijevanju ZK na naših srednjih šolah, razen tega pa so dajaki pisali posebne naloge na temo revolucionarnih dogodkov iz zgodovine KPJ in SKOJ. Za najboljše naloge in za najboljši program proslav po posameznih šolah so bile razpisane in podeljene knjižne in denarne nagrade.

V jubilejnem letu je bilo v okraju postavljenih 5 večjih spomenikov, vzdihanih 8 spominskih plošč, ponekod so preimenovali ulice in sole po junakih revolucije, založba »Lipa« je dala v tisk 2 obsežnejši književni deli

v čast 40. obletnice KPJ itd.

Omenjen je bil tudi Slovenski Jadran, ki je v jubilejnem letu objavil lepo število prispevkov, posvečenih 40. obletnici KPJ, v zelo pestrih oblikah pa je objavila revolucionarne tradicije naše Partije koprska radijska postaja, ki je razen večjega števila priložnostnih oddaj organizirala tudi posebno nagradno tekmovanje med mladino za najboljše prispevke na temo »Partizan mi je pripovedoval«. Na ta razpis je prispealo nad 500 dragocenih prispevkov, ki jih je mladina zapisala po pricerjanju svojih očetov in mater ter drugih partizanov. Ker vseh teh prispevkov ni bilo mogoče objaviti v radiu, jih bo po vsej verjetnosti izdala založba »Bovec« iz Ljubljane v posebeni knjigi.

In končno se nekaj drugih podatkov iz poročila:

V jubilejnem letu je v počasnitvah 40. obletnice KPJ in SKOJ v občini

Koper sodelovalo na 26 delovnih akcijah 4.247 ljudi; v Izoli 1.200 ljudi, ki so opravili dela v vrednosti 2.500.000 dinarjev; v Piranu, kjer so na 5 delovnih akcijah opravili 8.000 delovnih ur; v Postojni, kjer je 870 udeležencev na 4 delovnih akcijah opravilo 5.660 delovnih ur. Posebno velik odziv je bil v Sežani, kjer so organizirali 65 delovnih akcij, opravili delo v vrednosti 8 milijonov dinarjev (skoraj 90.000 delovnih ur).

Razen tega je doslej nad 100 podjetij in obratov delalo po en dan v korist skladova za proslavo 40. obletnice KPJ.

K ostalim akcijam bi še omenili, da je okrog 20 podjetij in šol prirejilo izlete v partizanske kraje, v okraju pa je bilo tudi okrog 200 dobro obiskanih predavanj o ZKJ, med katerimi so ponekod prikazovali dijamite s posnetki iz zgodovine KPJ.

Iz vsega poročila je razvidno, da so delovni ljudje našega okraja v jubilejnem letu Partije mnogočeno odzivali ozivljaju premognih svetih tradicij KPJ in SKOJ, povezujoč to s sedanjim razvojem in politiko ZKJ, povezujoč to z nadaljnjenim poglabljanjem in razširjanjem pridobitev naše ljudske revolucije, ki jo je organizirala in zmagovala vodila Partija.

Povečan izvoz vrtnin

V primljavi z lanskim letom se bo izvoz iz našega okraja letos povečal za 16 %. Zaradi povečanja kmetijske proizvodnje in — če bo dobra letina — bo izvoz kmetijskih pridelkov za 35 % večji od lanskega. Skladno s tem bo seveda večji tudi promet izvoznih trgovskih podjetij, predvsem Fructusa iz Kopra, ki izvaja z obalnega področja povrtnino in zgodnjem sadje.

Izboljšanje gostinstva

Kaže, da se bo v letošnjem letu povečal promet v gostinstvu za približno 16 %, največ seveda zradi povečanja tujškega prometa in zaradi maloobmnejnega prometa. Sodijo namreč, da bo letošnji inozemski turizem pri nas za petino večji od lanskega in bodo mogla gostinska podjetja preseči prespektivni načrt za približno 28 %. Načrt tudi predvideva, da bodo v gostinstvu porabili letos približno 718 milijonov investicij predvsem za gradnjo motela v Postojni in v Izoli ter za začetek del pri graditvi hotelov v Portorožu, v Fiesi, Piranu in v Postojni ter za zaključna dela na objektu hotela Triglav v Kopru in za razširitev v ureditev hotela Metropol v Piranu, hotela Palas v Portorožu in še za vrsto manjših del.

V NEDELJO: TOMOS : FORTITUDO

V nedeljo 24. januarja ob 14. uri bo v Kopru mednarodna nogometna tekma Tomos—Fortitudo iz Milj. Miljčani so že lani gostovali v Kopru ter tesno premagali domačine. Zdaj je na vrsti Tomos, da se revanžira. Tomos bo nastopil s pomlajenim moštvom, ki je ob koncu jesenske sezone nekajkrat odlično zaigralo.

OB POLLETNI REDOVALNI KONFERENCI NA KOPRSKIH ŠOLAH

Mladina sodelovala pri ocenjevanju

Poletne redovalne konference so mimo. Kljub prehodnemu obdobju v reformirano šolo so tako tukaj že v obeležju novega šolskega sistema, zato lahko upravljeno govorimo o realnem in vzpodbudnem ocenjevanju. Sodelovanje šolske mladine na redovalnih konferencah v višjih razredih srednjih šol pa lahko ocenimo kot široko demokratičnost našega šolskega sistema in dokaz, da je tako sodelovanje koristno in ima ugoden vpliv na dijake.

Učni uspeh na posameznih šolah kaže naslednje odstotke pozitivnih ocen:

- Slovenska gimnazija: I. razred 80,19 %, II. razred 48 %, III. razred 76,92 % in IV. razred 85,72 %;
- skupna ocena oziroma povprečje znaša 73,07 % pozitivnih. Najboljši razred IV., razrednik prof. Jelka Justinova.

Italijanska gimnazija: I. razred 57,14 %, II. razred 75 % pozitivnih.

Vajteljšče: I. letniki 78,56 %, letnik 92,59 %, III. letnik 67,75 %, IV. letnik 91,30 %, V. letnik 68,75 %; najboljši II. letnik s 92,59 % razrednik prof. Marija Likon.

II. osemletka: nižja skupina (1., 2. in 3. razredi) — 90,80 % pozitivnih, srednja skupina (4. in 5. razredi) — 83,78 % pozitivnih in višja skupina (6., 7. in 8. razredi) — 64,51 % pozitivnih; najboljši II. b. razred s 100 % pozitivnih, razredničarka učiteljica Silva Cernelč.

Italijanska osemletka: I. razred 77 % pozitivnih, II. razred 63 %, III. razred 70 %, IV. razred 86,66 %, VI. razred 71,4 %, VII. razred 50 % in VIII. razred 71,4 %; najboljši V. razred razredničarka učiteljica Giuliana Verardo.

Na vodstvu vseh imenovanih šol smo zvedeli, da je uspeh dočasno realen in izjemo nekaterih razredov tudi zadovoljiv. Glavni

PRI UTRJEVANJU STANOVAJNSKIH SKUPNOSTI SO BISTVENI

Uslužnostni servisi in obrati družbene prehrane

Po dokončnem konstituiranju stanovanjskih skupnosti na zborih volivcev in dokončni teritorialni razdelitvi območij stanovanjskih skupnosti prehajamo tudi pri nas v drugo obdobje, za katero bo predvsem značilna organizacijska vsebina dela in izpoljevanje nalog, ki so temu družbenemu organu namenjene. Stanovanjske skupnosti pa bodo

Kaj pravijo na OLO

Eden izmed perečih problemov pri nas je družbena prehrana. Zlasti velja to za obalno področje. Zaradi tega bomo letos v skladu s posebnim načrtom organizirali posebne komisije, ki bodo skrbeli za rešitev tega vprašanja. Upamo, da se bo na ta način vprašanje premaknilo z mrtve točke in se bo položaj pravil.

lahko izpolnilo naša pričakovanja in služile delovnim ljudem v njihovem vsakdanjem življenju le tedaj, če bodo sprejele za vodilo dobro organizacijo in jasne cilje.

Tudi v Kopru so na zborih volivcev dokončno določili območja, ki bodo tvorila posamezne skupnosti. V Kopru — brez Semedele — so se odločili za štiri take enote s skupno administracijo in skupnim finančnim poslovanjem, kar bo občutno znalo stroške in poenostavilo poslovanje. V Semedeli, ki je novo naselje in je že sedaj zaključena teritorialna celota, so ustanovili enega podobnega servisa. Nič boljše ni stanje tudi glede obratov družbene prehrane, saj mnoga podjetja in zlasti ustanove nimajo lastnih menz in se številni prebivalci hranijo nerедno ali pa v gostinskih podjetjih po občutno višji ceni.

Bojazen, da bi pomanjkanje finančnih sredstev utegnilo ovirati razvoj in delo stanovanjskih skupnosti, verjetno ne bo onemogočila izpoljevanja obveznih nalog, kajti dotacije občin, prispevki podjetij in končno samoprlepki državljanov, ki so neposredno zainteresirani za uspešno delo svojih stanovanjskih skupnosti, nudijo dovoljno jamstvo za uspešen začetek.

Bojazen, da bi pomanjkanje finančnih sredstev utegnilo ovirati razvoj in delo stanovanjskih skupnosti, verjetno ne bo onemogočila izpoljevanja obveznih nalog, kajti dotacije občin, prispevki podjetij in končno samoprlepki državljanov, ki so neposredno zainteresirani za uspešno delo svojih stanovanjskih skupnosti, nudijo dovoljno jamstvo za uspešen začetek.

Svet na posvetu

VSE OKROG CIPRA

Politični krogi na Cipru so z veseljem sprejeli vest o preložitvi proglašitve ciprske republike za mesec dni. Tako bo njena proglašitev šele 19. marca zato, da bodo do takrat dosegli soglasnost o spornih vprašanjih. Ciprčani menijo, da je sedanja londonska konferenca, ki je bila nepričakovana prekinjena, že pokazala enotnost Grkov in Turkov, ki so se odločno uprli britanskim pogojem o vojaških oporiščih na Cipru. Britanci namreč zahtevajo 123 kvadratnih milij, Ciprčani pa so jim pripravljeni odstopiti največ 36 kvadratnih milij.

NIČ VEĆ SKRBNIŠTVA

Prihodnji teden bo v New Yorku petindvajseto zasedanje skrbniškega sveta Združenih narodov. Člani sveta bodo obravnavali letna poročila držav, ki jim je zaupano skrbništvo nad nekaterimi pokrajinami, in več sto pritožb afriških držav. Politični opozovalci v OZN pa menijo, da bo kmalu sprejet sklep o ukinitvi sleherne oblike skrbništva, ker nekatere izmed držav, ki so še vedno pod skrbništvom, pričakujejo že v bližnji prihodnosti nedovisnost.

ZA POLITIKO IZVEN BLOKOV

Na letni konferenci vladajoče indijske kongresne stranke so te dni soglasno sprejeli resolucijo o vladni zunanji politiki. V tej resoluciji je potrjeno zaupanje kongresne stranke v politiki izven vseh blokov. Nadalje izraža priznanje velesilam, ki se trudijo za prekinitev hladne vojne in pričanje, da bo konferenca štirih prispevala k začetku popolne razorozitve. Med drugim ta resolucija tudi obsoja politiko rasnega razlikovanja v nekaterih predelih Afrike ter obžaluje, da

Novice s Tržaškega

Konec minulega tedna je bil v Trstu prvi kongres tržaške avtonome federacije Komunistične partije Italije. Kongres je sprejel politično-organizacijsko resolucijo, ki določa stališča in bodoče naloge tržaških komunistov. V tej resoluciji je med drugim rečeno, da je Trst zaradi številnih okoliščin močno zainteresiran na dokončni zmagi ideje mirnega življenja. Dalje pozdravlja izboljšanje odnosov med Italijo in Jugoslavijo, ki naj bodo v prihodnjem vse bolj iskreni in prijateljski. Resolucija se med drugim zavzema tudi za gospodarsko izboljšanje Trsta in v tej zvezi za priznanje integralne proste cone, okrepitev pristanišča, razširitev nekaterih podjetij ter vlaganja večjih finančnih sredstev za razvoj kmetijstva, male industrije in obrti.

Izvršni odbor Trgovinske zbornice je te dni v razpravi o preureditvi in razvoju tržaške industrije sklenil začeti široko akcijo pri oblasteh, da bi to vprašanje steklo z mrtve točke. V Trstu sedaj pričakujejo prihod češkoslovaške trgovinske delegacije, s katero bo tržaška trgovinska zbornica vodila razgovore o novčanju češkega prometa skozi tržaško pristanišče.

V nedeljo bodo v Tržiču splavili 47.700-tonsko petrolejsko ladjo Agip Bari. Tej svečanosti bo prisostvoval tudi ministriški predsednik Segni s soprogo, ki bo ladji botrovala. V tržaški ladjedelnici pričakujejo tudi, da bodo po tej priložnosti dobili naročilo za gradnjo še dveh podobnih ladij. Sedaj pa gradijo prvega od dveh plavajočih dokov, ki bosta dolga 233 m, široka 45 in visoka 16 metrov.

Vnebajvestah

AKRA — V Gani bodo zgradili dve postaji za odkrivanje radioaktivnih padavin. Z njima naj bi odkriji spremembe v ozračju po poskusu francoske atomske bombe v Sahari.

RABAT — Predsednik maroške vlade Ibrahim je izjavil, da bodo leta 1960 vse tuje čete, ki so zdaj v Maroku, zapustile to državo. Omenil je bližnjo evakuacijo ameriških oporišč in dodal, da bo zatem prišlo tudi do umika drugih tujih čet.

DAMASK — Sirska pokrajina Združene arabske republike je podpisala s sovjetskim podjetjem »Techno-Export« sporazum o pravni osnutku za jez na Evfratu. Jez, bodo začeli graditi leta 1962 in bo za Sirijo prav tako pomemben kot Asuanski jez za egyptsko pokrajino. V prvi fazi bo jez stal 300 milijonov sirskih hr. S tem jezom bodo olajšali namakanje večjih površin zemljišča, hidrocentrala, ki jo bodo zgradili ob jezu, pa bo dajala sto tisoč kilovatnih ur električne energije.

Alžir je še ni neodvisna in da njeni prebivalci živijo pod francoskim vojaškim terorjem.

SZ ZMANJŠUJE ŠTEVILVO VOJAKOV

Na zasedanju Vrhovnega sovjeta SZ je predsednik vlade Nikita Hruščev prebral predlog vlade, naj bi SZ zmanjšala število oboroženih sil na 1,2 milijona vojakov. Tako bo poslej imela Sovjetska zveza pod orožjem le 3.623.000 mož. To zmanjšanje gre predvsem na račun dejavnosti, da sodobno vojskovanje z atomskim orožjem zahteva manj vojakov. Hruščev pa je ob tej priložnosti poudaril, da pričakuje tudi od zahodnih velesil podobno zmanjšanje oboroženih sil.

JABLONICA POD SNEŽNIKOM

Občinski svet za kmetijstvo in gozdarstvo v Ilirske Bistrici je te dni obravnaval težave kmetijskega posestva Jablonica pod Snežnikom. Pred leti je to posestvo imelo znatno izgubo, ki jo je moral kriti njen ustanovitelj, ObLO Ilirska Bistrica. Člani sveta so po daljši razpravi sprejeli priporočilo občinskemu ljudskemu odboru, naj bi posestvo ukinil in njegova osnovna sredstva prenesel na KZ Ilirska Bistrica, da bi bili zadružno ekonomijo.

Sedaj deluje na področju kopranske občine pod vodstvom občinskega komiteja Ljudske mladine 25 samostojnih mladinskih aktivov, štiri šolski komiteji in dva tovarniška s skupno 32 osnovnimi organizacijami. V teh aktivih je vključenih 1666 mladink in mladincev, od teh 407 delavcev, 139 uslužbencev, 811 srednješolcev, 165 vajencev in 144 mladih kmetovalcev.

To so vsekakor razveseljivi podatki, o katerih so razpravljali minuli teden na redni letni konferenci občinskega komiteja Ljudske mladine Kopra. Dosedanji predsednik Svetu Krmac pa je v svojem poročilu navedel še nekaj zanimivih podatkov.

Dosedanja organizacijska struktura vodstva mladinskih organizacij je bila pomankljiva predvsem zaradi neenotnega izvajanja sklepov in ker posamezni člani komisij, pa tudi člani občinskega mladinskega sekretariata niso dovolj resno obravnavali številnih nalog. Te pomankljivosti v delu so bile več ali manj posledica objektivnih vzrokov, vendar je čestokrat zavladalo mrtvilo zaradi pomanjkanja čuta odgovornosti posameznika. Vse premalo so se namreč v dñini tovariši zavzeli za pomoč osnovnim organizacijam, ki so pokazale veliko volje do dela, niso

pa imelo trdnje opore, niti ne dovolj konstruktivnih nasvetov.

Zato bo potrebno v prihodnje bolj paziti na vzgojo vodilnih kadrov in da ne bi najspomogniši mladinski voditelji zapuščali delo v mladinskih organizacijah. Potrebno bo predvsem organizirati študijske seminarje, saj so lanskoletni, čeprav jih je bilo malo, dali lepe rezultate. Ideološko-politično izobraževanje je bilo najbolj uspešno med srednjesholsko mladino, ki se je udeležila 39 predavanj, medtem ko je delavska in kmečka mladina imela, kljub temu da je je več, le 44 predavanj. Dijaki so prirejali tudi predavanja v marksističnih krožkih, na katerih so proučevali program ZKJ. Z uspehom je delovala tudi mladinska politična šola, vendar pa bi bilo želeti, da bi jo obiskovalo večje število delavske mladine, kot jo je doslej.

Lani je bilo sprejetih v Zvezu komunistov 38 mladincev in mladink, v glavnem najboljši gradičelji Ceste bratstva in enotnosti. Gradnje te ceste se je lani udeležilo 115 mladincev in mladink kopranske občine, ki so bili vključeni v razne, večkrat udarne in pohvaliene brigade. Večina brigadirjev so bili dijaki in mladi delavci, medtem ko je bilo kmečke mladine odločno premalo. Mladinske organizacije se naj-

bolj uveljavljajo na šolah, kjer so skoraj vsi dijaki vanje vključeni in v njih priejavajo študijske krožke ter širijo kulturnoprosvetno ter športno dejavnost. V ta namen priejava razna medrazredna in medšolska tekmovanja in sodelujejo na številnih javnih prireditvah ter v družbenih organizacijah kot so Partizan, Počitniška zveza, taborniki itd.

Najstvilnejši mladinski aktivni delavske mladine se v podjetjih TOMOS, Lama-Dekani, Slavnik, Stil in v Šmarjah. V teh aktivih je delo mladincev zelo živahno, kaže pa, da se bodo v prihodnje morali še bolj seznanjati z vlogo delavskega samoupravljanja in vključevanja mladine v življenje komune. Izmed mladinskih aktivov na vseh je med najboljšimi vaški aktiv v Dolu. Med drugim je organiziral samostojni študij za mladinske aktiviste, s pomočjo občinskega sveta Svobod in prosvetnih društev mladinskih kulturnih krožek in lastni orkester. Mladinci Dola so prispevali tudi 400 prostovoljnih ur za ureditve komunalnih del v vasi, v Marezigah in v Borštu pa 1500 delovnih ur za ureditve vasi in postavitev spomenika v Marezigh. V Pregarju so ustavovili aktiv mladih zadružnikov, ki pa žal ni imel dovolj strokovne pomoči, da bi dosegel boljše delovne uspehe, kot bi jih lahko sprito dobre volje.

Po poročilu predsednika Cveta Krmaca se je razvila živahnna razprava o kritični oceni dela posameznih aktivov in o predlogih, kako bi v prihodnje utrdili organizacijsko delo ter laže in bolje izpolnjevali naloge mladinskih organizacij. V razpravi je govoril tudi predsednik CKLMS Slovenije Stane Kranjc predvsem o vlogi mladine pri uveljavljanju šolske reforme in nadaljnjem vključevanju mladih ljudi v družbeno in delavsko upravljanje.

Obsojen napadalec

Pred Okrajnim sodiščem v Novi Gorici je bil v torek obsojen na 10 mesecev zapora italijanski državljan Italio Pelicon iz Gorice. Le-ta je 4. januarja v družbi svojih tovarishev počival v Novi Gorici in se je ob prehodu preko obmejnega bloka uprl običajnemu carinskemu pregledu. Prišlo je do hudega incidenta, saj je fizično napadel službovjočega carinika. Predsednik senata je v utemeljitvi sodbe poudaril, da je Pelicon občutno škodoval prizadevanjem za utrditev sožitja med slovenskim in italijanskim ljudstvom v obmejnih krajinah.

Mednarodna konferenca hladilnih tehnikov

V začetku junija bo Portorož prizorišče mednarodnega zasedanja približno 200 inženirjev in tehnikov za hladilnike in druge naprave za hlajenje. Udeleženci bodo prispevali z 18 držav, iz katerih držav so doslej že prispele prijave. Konferenca bo razdeljena na dva dela. Prvi del bo potekal od 9. do 11. junija v Turističnem domu v Portorožu, drugi del pa v naslednjih dveh dneh v Ljubljani.

NOVA AMBULANTA ODPRTA

Minuli teden je Zdravstveni dom v Ilirske Bistrici odprl novo ambulanto v Knežaku. Podjetje Javor, obrat Bač, je prispevalo za to zdravstveno postajo opremo. Gozdno gospodarstvo iz Postojne pa je krilo stroške za nabavo medicinskih instrumentov. Znata sredstva sta tudi prispevala ObLO Ilirska Bistrica in Rdeči križ. V tej ambulanti ordinira vsak drugi dan zdravnik iz Ilirske Bistrice.

SLOVENSKI JADRAN

Urejuje uredniški odbor. Glavni odgovorni urednik Rastko Bradaška, Izhaja vsak petek. Izdaja ČZP Primorski tisk Koper. Uredništvo in uprava v Kopru, Cankarjeva 1, telefon 170. Posamezen izvod 10 din. — Letna naročnina 500 din, za tujino 1300 dinarjev ali 3,5 am. dolarja. — Bančni račun 602-70-1-181. Rokopisov in fotografij ne vračamo. — Tisk in klišči tiskarna ČZP »Primorski tisk.«

Zavarovanje kmetov in zdravstvo v našem okraju

(Nadaljevanje)

Razumljivo je, da se je nezavarovano kmečko prebivalstvo zaračno zelo visokega oskrbnega dnevi.

Piše dr. Ivo Kastelic

va v bolnišnici (od 1500 do 2500 dinarjev dnevno) izogibalo in sa-

zdravstvena služba kos novim načinom.

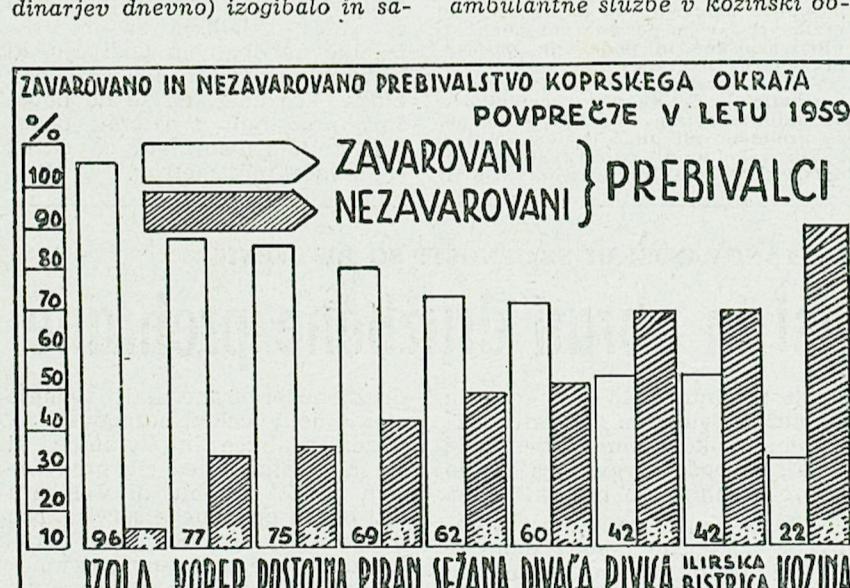
Grafikon kaže, da na obalnem področju kakor tudi v postojnskem in sežanskem predelu ne bo večjega dotoča novih pacientov v zdravstvene domove. Najobčutnejši bo pričakovati porast dela ambulantne službe v kozinsko ob-

dansko ordinacijo in čimprej odpreti lekarno. Tudi na Pivki se kaže potreba po ojačeni zdravstveni službi (še z enim dentistom). Isto primer je s Sežano in Ilirska Bistrico. Z ureditvijo ambulantne službe na Knežaku bo do prihoda stalnega zdravnika zadovoljivo rešena zdravstvena služba v ilirsko-bistraški občini.

Vsekakor je pričakovati večjo obremenitev oddelkov Splošne bolnišnice v Kopru, predvsem na kirurgiji, ginekologiji in internih oddelkih. Razumljivo, da se bo potlej pokazala še večja potreba po novi splošni bolnišnici. Medtem pa bolnišnicam v Ankaranu, Valdoltri in Sežani ne bo prinesel novi zakon nobene obremenitve, ker je bilo tudi do sedaj zdravljenje tuberkuloznih bolnikov-nezavarovancev brezplačno.

Ob uveljavljanju novega zakona o kmečkem zavarovanju ne smemo napraviti napake, da bi pričeli razbijati zdravstveno službo v manjše enote, ustavljati v malo bolj oddaljenih krajih zasilne ambulante, kamor bi hodil zdravnik en- do dvakrat tedensko, ampak moramo še bolj kvalitetno in organizacijsko utrditi obstoječe zdravstvene enote z do-poldanskimi in popoldanskimi ordinacijami, z obsežnejšim delom laboratoriiev, z ureditvijo rentgenskih pregledov in vseh zdravstvenih domovih, z dobro organizirano dnevno in nočno dežurno službo. S tem bomo dosegli to, kar želi vse prebivalstvo in je naša dolžnost: da že ob prvem pregledu v ambulanti napravimo iztočasno vse ostale nujne preiskave — skratka, da nenehno raste kvaliteta našega dela.

(Konec prihodnjic)

mo skrajševalo dobro zdravljenja v bolnišnici. Da so se tako malo posluževali ambulantne službe pa ni iskati samo v njihovi manjši zdravstveni prosvetjenosti, večji oddaljenosti od zdravstvenih domov, ampak da so morali v celoti plačevati zdravstvene usluge. Vse to je uravnalalo uporabljanje zdravstvenih uslug, čeprav le preprosto preskoko in v škodo zdravstvenega stanja. Sedaj nastane vprašanje, ali bo

PRED OBČINSKO KONFERENCO SOCIALISTIČNE ZVEZE V PIRANU

DOBRO OPRAVLJENO DELO

V nedeljo 31. januarja bo v Piranu občinska konferenca SZDL. Osnovne organizacije se načelo že sedaj vneto pripravljajo. Te dni so sklicale množične sestanke svojih članov, da bi razpravljali o krajevnih potrebah in o programu akcij, ki so si jih zastavili za letos. V čast letosnjemu kongresu SZDL bodo v času od 1. februarja do 15. novembra na-

pravili vrsto del in akcij, ki bodo pripomogle k politični vzgoji članstva in bodo prispevale tudi k ureditvi krajev in izboljšanju življenjskih pogojev prebivalstva.

V Luciji, Ravnem, Novi vasi ter med Belim križem in Štjanami bodo popravili krajevne poti, v Strunjani bodo pa hkrati s tem uredili tudi kanalizacijo. V Luciji bodo napeljali vodovod do naselij Vinjole in Nožed. V Padini, kjer so vedno trpeli zaradi pomajkanje vode, bodo zgradili vodovod iz studenca Podiščaka. V Portorožu bodo končno preskrbeli tekočo vodo prebivalcem na pobočju med zavodom »Elvira Vatovec« in počitniškim domom ELES in hkrati izvedli tudi kanalizacijo. Na Belem križu, Štjanah in Martinu bodo uredili javne pipe. Javno razsvetljavo bodo uredili v Ravnu in Padni ter na stranskih poteh v Portorožu. S temi akcijami bodo letos dokončali tudi elektrifikacijo naselij Vinjole pri Luciji, Parecag in Mlini pri Sečovljah, v nekaterih zaselkih Strunjana ter v Sikurji pri Ravnu. V Luciji bodo razen tega regulirali tudi potok Nožed. V Gorgu in Sečovljah bodo uredili avtobusni čakalnici. V Portorožu, Piranu, Strunjani in v Luciji ter še nekaterih krajev bodo dokončno uredili otroška igrišča.

OBCINSKE VOLITVE V LR SRBIJI

V torek minuli teden je na sestru prvem letosnjem plenarnem zasedanju sklenila Ljudska skupščina LR Srbiji, da bodo volitve v občinske ljudske odbore v tej republike na posvetovanje o gospodarskih letos marca, in sicer volitve za občinske zbole 20. marca, v zbole proizvajalcev pa 26. in 27. marca (industrijska in kmetijska skupina.) Volitve za občine zbole okrajnih ljudskih odborov pa bodo skupaj dne 16. aprila 1960.

GOSPODARSKO LETALSTVO V BOSNI IN HERCEGOVINI

Minuli teden so se v Sarajevu sestali predstavniki republiškega sekretariata za promet LR Bosne in Hercegovine in predstavniki gospodarskih organizacij te republike na posvetovanje o gospodarskih vprašanjih. Sklenili so, da bodo v Sarajevu osnovali gospodarski letalski servis, prvi te vrste pri nas. Predstavniki večjih gospodarskih organizacij (rudnikov, železarn itd.) so obljubili finančno pomoč za nabavo potrebnih letal in helikopterjev za prevoz blaga in poljskih priedelkov. Letala in helikopterji pa bodo služili tudi turizmu. Pričakujejo, da bo pričel servis z delom se pred poletno sezono.

Egon Casagrande — petdesetletnik

Kdo bi si bil mislil, kdor pozna načega Egoна, da bo 27. januarja zdrsnil v Abrahamovo naročje? Ves čil in živahan, delaven in poln življenjske sile pa bo tovariš Casagrande pridno sredno res pričakal polnih petdeset let življenja. Tisoč in skromno, kot je sam skromen in delaven, ves predan svojemu poklicu, bo šef klišarne pri tiskarni ČZP Primorski tisk Egon Casagrande v sredo slavil svoj življenjski jubilej.

V Koprski občini zaključeno točkovanje

V občini Koper so točkovalcji kaključili delo in do konca januarja bodo izdane nove stanovanjske odločbe. Stanovalcem, ki iz tega ali onega razloga niso ocenili stanovanj, priporočamo, naj se takoj zglasijo pri Komisiji za ocenjevanje stanovanj, ki posluje na sedežu občinske Stanovalniške uprave v Kopru, telefon 33.

Za že ocenjena stanovanja je bilo doslej 288 popravkov, vse v korist stanovalcev. Glede najemnega velja odlok o tem, da bodo za posamezne stavbe plačevali najemnino hišni sveti neposredno Komunalni banki, medtem, ko bodo zaostale zneske plačali stanovalci še pri blagajni Stanovalniške uprave.

BERITE IN ŠIRITE

SLOVENSKI JADRAN

N A S G O S P O D A R S K I K O M E N T A R

Po sprejemu republiškega plana za 1960

Pretekli teden je zasedala Ljudska skupščina Ljudske republike Slovenije in sprejela dva temeljnega gospodarska zakona, to je družbeni gospodarski načrt in proračun za letošnje leto. Poleg teh so bili sprejeti še drugi zakoni in odloki, vendar oba omenjena zakona, ki predstavljata temelja za gospodarski razvoj v letošnjem letu, vsekakor presegata pomen ostalih.

Gospodarski načrt za letošnje leto temelji na istih osnovah kot zvezni, ki je bil sprejet pretekle mesec. Tudi po tem načrtu naj bi izvršili petletni načrt v štirih letih in zato vsebuje vse osnovne instrumente, ki naj pripomorejo, da bi dosegli omenjeni uspeh. V tem pogledu daje načrt zlasti velik poudarek na povečanju delovne storilnosti, ker imamo v tem pogledu še vedno velike možnosti in rezerve. S tem v zvezi je drugo vprašanje, to je nagrajevanje po delovnem učinku, sistem, ki ga utrjujemo in izpopolnjujemo na vseh področjih gospodarskih dejavnosti. Načelo delovne storilnosti in uvajanje tega v življenje pomeni za nas veliko preskušnjo, obenem predstavlja važno postavko pri izpolnjevanju naših velikih nalog. Delovni kolektivi pa skoro povsod postavljajo načela za tako nagrajevanje in to ne le v proizvodnji, temveč tudi drugod. Značilno je, da je načelo prodrola že tudi v delovne kolektive, kjer na pogled ni takih pogojev kakor so na primer v proizvodnji. Pri tem naj omenimo napore v tej smeri v bankah in celo ponekod v upravi. Seveda je pri teh trenutno vse še v preučevanju in v začetnih poskusih in to le za mesta, kjer je možno uvesti tak način nagrajevanja.

Ce se zadržimo še pri vprašanju nagrajevanja po učinku dela, naj omenimo uspeh, ki smo ga lani dosegli v tem pogledu. Lanski dohodki namreč v naši republiki kažejo polmiliardni presežek. Ta presežek je razumljiv, če pomislimo, da se je lansko leto

povsod bodo obnovili prostore družbenih organizacij, na novo jih bodo pa uredili v Luciji, Seči, Sečovljah, Novi vasi in Belem križu. V Portorožu bodo obnovili knjižnico Svobode, prav tako tudi v Seči. V vseh krajih bodo organizacije SZDL pomagale tudi pri ustanavljanju in urejanju servisnih delavnic v okvirih stanovanjskih skupnosti. Pretežno večino teh akcij bodo izvedli s prostovoljnim delom, za ostale stroške so pa denarna sredstva že zagotovljena. Lahko rečemo, da je prav realnost v delu organizacij SZDL ena izmed značilnosti novega in bolj življenjskega delovanja organizacij v piranski občini.

Z enakim duhom obravnavajo na sedanjih množičnih sestankih tudi razna vreča krajevna vprašanja.

RAZPIS

TOVARNA PLASTIČNIH MAS IN UMETNIH SMOL »IPLAS« KOPER RAZPISUJE SLEDEČA DELOVNA MESTA ZA:

- 2 strojna inženirja;
- 2 inženirja kemije;
- 2 strojna tehnika;
- 1 ekonomista,
pogoj — fakultetna izobrazba;
- 3 komercialiste za nabavo in prodajo,
pogoj — fakultetna izobrazba ali srednja ekonomska šola z daljšo prakso;
- 1 analitika,
pogoj — fakultetna izobrazba ali srednja ekonomska šola z daljšo prakso;
- 1 statistika,
pogoj — višja administrativna šola ali srednja ekonomska šola s prakso;
- 3 finančne knjigovodje,
pogoj — srednja ekonomska šola z daljšo prakso;
- 2 korespondenta,
pogoj — srednja ekonomska šola in znanje enega tujega jezika;
- 3 daktilografe,
pogoj — srednja ekonomska šola ali dvoletna administrativna šola.

Nastop službe takoj ali po dogovoru. — Plača po pravilniku o plačah ali dogovoru. — Pismene vloge z življenjepisom, ki naj posebej obrazloži strokovnost, vložite na upravo podjetja do vključno 31. januarja 1960.

PRORAČUNI

Proračunski stroški za kulturo in prosveto se gibljejo mnogo hitreje kot je bilo predvideno, čeprav brez zidave novih šolskih prostorov.

Socialno skrbstvo je v upadanju v pogledu proračunske potrošnje, stroški so za 10 % nižji kot je bilo predvideno po perspektivnem planu. Opaziti pa je, da se ne izvaja smernica perspektivnega plana, da je treba število podpor zmanjšati, da pa naj bi bila vsota podpore vecja, da bi tako bila podpora tolikšna, da bi podpirane le nekako shajal.

Tudi proračunska potrošnja za zdravstveno zaščito narašča do konca leta 1961, povečanje, dejansko pa bo že leta 1960 doseglo 56 %. Tudi v državnih upravah in sodstvu je porast potrošnje hitrejši, kot je bil predvideno po perspektivnem planu, predvideno pa bo doseglo povečanje za 31 %, dejansko pa bo doseglo v letu 1960 povečanje za 39 %.

V komunalni dejavnosti je nekoliko manjši porast proračunske potrošnje, kot je bilo predvideno s perspektivnim planom povečanje sredstev za komunalno dejavnost za štirikrat, dejansko pa bo doseglo le nekaj več kot trikratno povečanje.

Pri negospodarskih investicijah čutimo glavno bremena hitrejšega razvoja finansiranja v posameznih dejavnostih proračuna. Po perspektivnem planu je bilo predvideno povečanje negospodarskih investicij, ki se finansirajo iz proračuna, za 179 %, dejansko pa je tu padec za 50 %.

Dotacije rastejo hitreje kot je bilo predvideno. Dotacije družbenim organizacijam, finančno samostojnim zavodom, proračunskim zavodom in ustanovam so bile predvidene v povprečju za 30 %, dejansko pa bo doseglo v letu 1960 še 43 % povečanje. Gledate na poznano situacijo okraj-

neg in občinskih proračunov vidimo, da obvezni, ki jih imajo ljudski odbori za posojo, neprimerno hitreje je naraščajo, kot pa je bilo predvideno po perspektivnem planu. Predvideno je bilo dvanajstkratno povečanje do leta 1961, dejansko pa bo že v letu 1960 doseglo 32-kratno po-

večanje. To stanje tudi ne dopušča izgradnje objektov družbenega standarda. Tudi proračunska rezervă s tem v zvezi ne poteka skladno s predvidevanji plana; predvideno je bilo, da se bo povečala za 3,4-krat, dejansko pa se je povečala za 2,9-krat.

POGOVOR Z VOLIVCI

V današnjem pogovoru predsednik piranske občine Davorin Ferligo odgovarja na vprašanje S. B., volivca iz Portoroža, kako bo letos z oddajanjem zasebnih sob turistom.

Stališče občinskega ljudskega odbora Piran do tega je pravzaprav že dobro znano, saj je ostalo nespremenjeno vsa ta leta, ko se trudimo, da bi prikazali našim ljudem pomen in koristi, ki jih imajo lahko oni sami in vsa skupnost od take dejavnosti in ko skušamo vnesti čim večjo urejenost v poslovanju z zasebnimi sobami.

Tako smo imeli leta 1957 registriranih prvih 171 ležišč pri skupno 70 družinah, naslednje leto že 590 ležišč pri nad 250 družinah, v lanskem letu pa skoraj 700 ležišč pri nad 300 družinali, v Tiranu, Portorožu, Luciji in drugih naseljih naše občine. Za letos se nademo, da so ljudje spoznali koristi oddajanja sob že toliko, da bomo imeli v vsej občini na razpolago za turiste skupno nad 1000 zasebnih ležišč.

Treba pa je povedati, da to vsekakor niso vse zasebne sobe, ki so bile oddane. Zelo veliko sob je bilo oddanih raznih »sorodnikom«, med njimi

mi tudi inozemcem, ne da bi imeli lastnik sobe za to dovoljenje, niti ni prijavil svojih gostov. Zato bomo letos močno poostrelili nadzorstvo nad takim nedovoljenjem oddajanjem sob, tako da bo odkritih — kot lani — vsega skupaj samo 10 volivcev vsl.

Res je tudi, da mnogi ljudje še nočajo oddajati sob turistom, ker imajo razne pomisleke. Tako se nekateri na primer bojijo, da bi jim zaradi pomanjkanja stanovanj v tako sobo potem vselii stalnega podnajemnika. To se ne bo zgodilo, ker tudi po zakonu ni dopustno. Drugi se bojijo, da bodo morali plačevati preveliko dohodino, ali da bodo prikrajšani pri otroških dokladah in podobno. Tudi glede tega ostaja naš OBLÖ na doseganjem stališča: za oddajanje sob do plačevali le pavšalni davek, ki je tako nizek, da je pravzaprav le simboličen.

Iščemo možnosti, da bi tudi letos razpisali posojilo za vse, ki želijo urediti svoje sobe. Opozorjam, da je bil sklep vseh pristojnih organov, da bo letos kategorizacija zasebnih sob izvedena po mnogo ostrejšem kriteriju kakor v prejšnjih letih, tako da sedanja četrta kategorija praktično ne bo prišla več v poštev za oddajanje.

Opozoriti moram tudi, da ne bo dovoljenja za oddajanje sob nihče, ki ni poravnal letošnjih obveznosti, ali pri komur je bilo letos ugotovljeno, da ni ravnal tako, kakor je treba.

Naj se konec še enkrat pozovem k čim širšemu oddajanju sob, kajti to ni niti beračenje nitru trgovin, temveč lep postranski zaslužek, ki hkrati omogoči naši občini, da sprejme čim večjo število turistov. S tem pa omogoči večji blagovni in ostali prosi v torej večji zasluzek vseh nas.

Neka volivka iz Ilirske Bistrike je sporocila, da ne soglaša povsem z odgovorom na vprašanje o avtobusnih zvezah, kar smo pred nedavним obravnavali. Želela bi zvedeti, če se ne bi dala vzpostaviti redna nedeljska avtobusna progna med Konrom in Ilirske Bistrico. Odgovor je pripravil direktor avtoturističnega podjetja Slavnik v Konru Viktor Rovret :

Predlog za redno nedeljsko avtobusno zvezo med Konrom in Ilirsko Bistrico je podjetje SLAVNIK v Konru že dalo ter ga postalo Združenju cestnega prometa. Sekciji za LRS v Ljubljani, in je torej v tej fazji reševanja.

Predlagalo je med Bistrico in Konrom — in obratno — naslednji vozni red:

Ob nedeljah in državnih praznikih bi avtobus odšel iz Konra ob 19.30 in prispel v Bistrico ob 21.10. Iz Bistrice bi se nato vrnil ob 21.15 proti Podgradu, kamor bi prispel ob 21.40. in naprej v Koner. Ob sobotah in dneh pred državnimi prazniki na bili odhod avtobusa iz Ilirske Bistrike ob 14.15, tako da bi potniksi iz Bistrice prispeli z njim v Koner ob 15.55 ter bi imeli takoj čez 5 minut, to je ob 16.00 uru zvezo naprej za Izolo, Portorož in Piran.

Učimo da smo z našim predlogom ugodili želi volivke iz bistrške občine kakor tudi drugim potnikom iz krovjev ob telj prog, katerim bo omogočeno, da ob nedeljah in praznikih po želi preštevajo svoj prosti čas ob naši jadranski obali.

POJASNILE UPRAVE RIŽANSKEGA VODOVODA OB ZADNJI PREKINITVI DOBAVE VODE

Izrabljene cevi in druge nevšečnosti

Vse to terja večja obnovitvena dela in zgraditev dodatnih rezervoarjev, da bo preskrba z vodo iz Rižanskega vodovoda nemoteno potekala — Vse doslej zamenjane cevi so bile pokvarjene že ob dograditvi vodovoda leta 1936

Ob nedavni okvari Rižanskega vodovoda so začele krožiti po obalnih krajih razne govorice, ki so vzbudile upravo Rižanskega vodovoda, da je dala nekaj podrobnosti o stanju vodovoda, da bo prebivalstvo seznanjeno s težavami, ki spremljajo preskrbovanje z vodo.

Rižanski vodovod je bil dogradjen leta 1936. Vodo zajema iz izvira Rižane. Ta voda — često

zelo blatna — teče po 4500 metrov dolgem in 50 centimetrov širokem cevovodu do čistilne naprave v Rižani. Tam jo očistijo in sterilizirajo ter jo usmerijo skozi litožlezne cevi proti Piranu. Osnovna težava je že v tem, da je vodovod odvisen od enega samega vodnega vira in od edinega cevovoda.

Ce pride do okvare, je treba vodo zapreti in počakati nekaj ur, da se cevi izpraznijo. Nato šele začnejo z izkopavanjem cevi, ki ležijo dva do štiri metre pod zemljo. Popravilo ali zamenjava cevi v zemlji, prepojeni z vodo, traja od 8 do 12 ur. V tem času se izpraznijo tudi rezervoarji. Za ponovno polnjenje omrežja, delno polnjenje rezervoarjev in za istočasno kritje potrošnje je potrebnih še nadaljnjih 12 do 24 ur (vpredčno 18 ur).

Klub dejstvuje, da ima Rižanski vodovod na zalogi najrazličnejše nadomestne dele in da v primeru okvare vsak delavec prispeva vse svoje fizične moći, da bi bilo delo čimprej opravljeno, lahko okvara na glavnem cevovodu prekine dobavo vode za 24 do 36 ur.

Okvare na cevih je nemogoče preprečiti, ker je litina, iz katere so izdelane, preveč krhka in ker so bile vse doslej zamenjane cevi pokvarjene že ob gradnji vodovoda.

Najbolje bi bilo zgraditi nove rezervoarje z zmogljivostjo za 36 do 48-urno potrošnjo. Stroški za izgradnjo dodatnih rezervoarjev bi znašali okrog 200 milijonov dinarjev.

Razen prekinitev v poletnih mesecih so bile resnejše prekinitev še izven poletne sezone po ena leta 1956 in 1957 in dve leta 1958. Suša v poletnih mesecih bo odpravljena šele, ko bo v prihodnjih letih zaključena rekonstrukcija vodovoda, ki se bo začela prihodnjem mesecu in bo veljala okrog 179 milijonov dinarjev.

Razen slabih cevi so vzroki okvar tudi plazovita zemljišča.

Ko bo vodovod obnovljen in bo tlak v cevih še porastel, bodo okvare pogostejše in bo treba razmisliti o gradnji novih rezervoarjev, če hočemo zagotoviti redno preskrbo z vodo.

Glede okvare vodovoda v nede-

lo, 10. januarja t. l., je treba omeniti, da v 23 letih obratovanja ni bilo toliko usedlin v cevovodu med čistilno napravo in izvirom, da bi dobesedno zmanjšale dotok vode. Običajno cevovod po čistimo februarja ali marca v nočnih urah brez prekinitev dobave vode, medtem ko je letos zaradi izrednih razmer trajalo popravilo v noči med soboto na nedeljo. Zato se je rezervoar izpraznil in prišlo je do prekinitev dobave vode. K nesreči je pripomoglo še izredno nabiranje zraka v cevovodu, ki se je vsled zelo majhnih nagibov cevi tako počasi polnil, da je voda ponovno stekla po vsem omrežju šele v pondeljek, 12. januarja ob 6. uri.

Minuli petek je bil v Kopru zaključen trimesečni tečaj o prometu in prometni varnosti, ki se ga je udeležilo 23 dijakov in dijak 4. letnika koprskega učiteljica. Tečaj je vodili uslužbenec odseka za prometno varnost pri TNZ Koper Drago Filiput. Dvajset kandidat in trije kandidati so po 32 urah predavanj opravili izpite z odličnim uspehom in zato so nasmejani, kakor jih kaže naša slika skupno s članji Izpitne komisije.

Zanimivosti o portoroški peščini

Na 2. posvetu turističnih strokovnjakov piranske občine ta ponedeljek so obnavnali tudi priprave za popolnejšo ureditev peščine v Portorožu do letošnje sezone. Med drugim je bilo v poročilu o tem problemu rečeno, da je imelo portoroško kopališče leta 1958 99.546 obiskovalcev, lani pa 102.573. Pri samo 245 kabinah so bile le-te zasedene v vsej sezoni povprečno po 6 kopalcev na kabino v enem dnevu, v mesecih glavnih sezon povprečno po 13 kopalcev v enem dnevu, ob sobotah in nedeljah v juliju in avgustu pa tudi po 18 do 23 kopalcev.

Nesreča v Dekanah

Minuli teden je prišlo v Hladilnici Dekani do hude obratne nesreče. Med delom v eni izmed hladilnih celic je nenadoma počela cev, po kateri dovaja amoniak. Plin je takoj zajel celico in iz nje se je v zadnjem trenutku rešil delavec Bazil Strukelj ter obvestil obratnega gasilca Silva Makraga, da je v celici tudi Zinka Bogataj. Makar je poskušal s plinsko masko na obrazu rešiti onesrečeno Zinko, vendor mu to ni uspelo in ker je, tako kot Strukelj, kazal znake zastrupljenja, so ju takoj odpeljali v bolnišnico. Pripadnika poklicne gasilske čete iz Kopra Benjamin Zubek in Tone Savron sta po večimnutjem težavnem iskanju, opremljena z izolirnima dihalnima aparatoma, našla onesrečenko, ki pa ji ni niti takojšnja zdravniška pomoč mogle resiti življenja.

Razveseljiva pa je ugotovitev, da so vodstva podjetij dosledno upoštevala nasvete požarnovarnostnih organov. —er

SLOVENSKI JADRAN

v vsako hišo
Slovenskega Primorja

Komisija za sprejem in odpovedovanje delavcev pri podjetju

»HLADILNICA KOPER« — DEKANI

RAZPISUJE

naslednja delovna mesta:

1. ŠEFA STROJNICE — glavnega strojnika (450.000 frigorij)
- pogoji: visoka kvalifikacija, delovna doba 20 let, poklic strojnik s poznavanjem termodynamike
2. STROJNIKA ZA HLADILNICO
- pogoji: kvalifikacija iz hladilniške ali sorodne stroke z 10-letno praksou
3. PRAVNIKA PODJETJA
- pogoji: diplomiran pravnik
4. DAKTILOGRAFINJO
- zaželeno znanje stenografije

Plača in ostali pogoji po tarifnem pravilniku podjetja oziroma po dogovoru — Pismene ponudbe z opisom dosedanjih zaposlitv poslati v roku 15 dni po objavi razpisa na upravo podjetja

tonske stopnice, preoblečene s koškosom, za udoben dostop v vodo. Tudi otroci bodo na ta način lahko brez skrbi sami odcapljali v morje. Blato, ki je v lanskem sezoni kot posledica zaspavanja razširjenega dela kopališča še motilo kopalce, je preko zime skoraj popolnoma izplaknila razburkana voda, ostanek pa bo ob nizkih osekah počistila UKD kot upraviteljica kopališča.

Za skladišče gre

Odbor III. osnovne organizacije SZDL v Izoli je na zadnji seji razpravljal tudi o ureditvi vprašanja nabave jeklenk butana za gospodinjstvo. Te jeklenke lahko dobijo prebivalci Izole samo pri Istra Benz Koper, imajo pa velike težave za njihov prevoz od Kopra do Izole. Avtobusni sprevodniki neradi sprejemajo nujnovo prevažanje in tako je marsikateri odjemalec v težavnem položaju, ko si mora na ta ali oni način oskrbeti prevoz od skladišča do 6 km oddaljenega doma.

Ker je v Izoli več gospodinjev prestrel na uporabo butan plina, bi bilo prav, če bi Istra Benz ponovno zaprosil občinski ljudski odbor v Izoli za dodelitev skladišča, kjer bi laže manipulirali z jeklenkami butanovega plina. Te jeklenke bi lahko podjetje s posebnim tovornjakom prepeljalo v Izolo, jih tam razstavilo v skladišču, kamor bi prišli ponje potrošniki, nato pa bi odpeljalo prazne jeklenke v ponovno polnjenje. To je tembolj potrebno, ker tudi sedanja izolska plinarna ne zadovoljuje potrebam.

Nova gostinska šola

Z gostinskim osebjem se pri nas ne moremo pojaviti. Stalno naraščajoči promet zahteva v naših gostinskih obratih izvezbano in strokovno usposobljeno osebje. Zaradi tega predvideva letosnji načrt ustanovitev gostinske šole, ki naj bi začela s poukom že letos in naj bi imela 30 gojencev. Za ureditev šole bi potrebovali približno 10 milijonov dinarjev. Ker pa je porabila Gostinska zbornica velik del sredstev iz prispevka za kadre za seminarje za vzgojo gostincev, tečaje in stipendije, bodo morale prispevati del sredstev za novo šolo gostinske organizacije same. Le tako bomo lahko odprli pri nas zelo potrebno šolo.

SPREMENJAVA VIŠINE DAVKA

Občinski ljudski odbor Ilirska Bistrica je na zadnji seji obez zborov spremenil odlok o občinskem prometnem davku tako, da bo odslej znašal 3 % in ne več 2 % od prometa, kot je bil minulo leto. Spremenil je tudi odlok o stopnjah prometnega davka na alkoholne piščake v gostinstvu od 12 in v trgovni od 8 odstotkov na 7 odstotkov.

Prebivalci Izole so prepričani, da bi ureditev skladišča koristila ne samo potrošnikom in jim olajšala nemoteno dobavo, pač pa bi tudi podjetje imelo manj sitnosti

ZAKLJUČEK RAZSTAVE KPJ

Minuli teden so v Ilirski Bistrici zaprli razstavo, posvečeno 40. obletnici ustanovitve KPJ in SKOJ. Razstavo številnih zgodovinskih dokumentov si je ogledalo več kot 5 tisoč prebivalcev ilirsko-bistriške občine.

Spo letošnju na 170

SEŽANA 3: Na posvetovanju z zastopniki TVD Partizan Sežana, Lokev, Divača, Dutovje in Komenter SD Tabor Sežana je svet za telesno vzgojo Občine Sežana imenoval te dni komisijo za sestavo programa v počastitev letosnjega Dneva mladosti. Svet je tudi sprejel načrt tekmovanj v lahkootletki, odboki, namiznam tenisu, teku čez drin in strin v družbenih disciplinah.

SEŽANA 3: Na eni izmed prihodnjih sej bo Občina Sežana razpravljal o prepovedi reje prahljev, perutnine, zajev in drugih živil v hišah ob glavni cesti, v novem naselju in še v nekaterih drugih zgradbah. Ta ukrep je nujno potreben iz higieničnih in turističnih razlogov in bo veljal za družine, ki se ne ukvarjajo s kmetijstvom.

KOPER 248: Novoustanovljeni Kmetijski kombinat v Kopru bo v kratkem začel z oranjanjem svojih zemljišč. Oranje bo opravilo 20 traktorjev; od teh bo 10 prišlo iz Postojne, čim bo mogoč prehod po cesti Postojna-Koper.

ILIRSKA BISTRICA 92: Ljudska univerza v Ilirski Bistrici bo v zimskih šolskih počitnicah predila za predsednike šolskih odborov in za člane sveta za šolsko, telesno kulturo ter člane sveta za varstvo družine seminar, ki bo trajal dva dne. Na tem seminarju bodo razpravljali o nalogah v zvezzi z uveljavljanjem šolske re-

PREM 1: Kmetijska zadružna v Premu pri Ilirski Bistrici je te dni nabavila 16 plemenskih krav in junc. Namerava pa nakupiti še okrog 60 plemenskih krav za zadržano ekonomijo na Turnu, ki jo že urejujejo. Vsaka plemenska krava je vredna okrog 110 tisoč dinarjev.

ILIRSKA BISTRICA 78: Avtomoto društvo v Ilirski Bistrici je že začelo s prvim letosnjim tečajem za voznike-amaterje. Predvidjevalo, da bodo letos priredili še več podobnih tečajev, saj je zanje veliko zanimanje predvsem med mladino. Dosele je to društvo dalo že 88 mopedistom potrdila, da so seznanjeni s cestno-prometnimi predpisi in smejo voziti moped po javnih cestah.

KULTURA PROSVETA ★ KULTURA PROSVETA

IZ DELA IN ŽIVLJENJA NASIH KULTURNOPROSVETNIH DRUŠTEV

Divaska Svoboda brez društvenih prostorov

DPD Svoboda v Divači ima 246 članov. Vsekakor lepo število za ta okoliš, vendar ga pa bodo po sklepnu nedavnega občnega zborna že povišali s tem, da bodo pritegnili še več delavske in kmečke mladine.

Od 11 sekcij društva je bilo v minulem obdobju aktivnih samo pet: godba na pihala, moški ter ženski pevski zbor, kinosekcija in recitatorji. Vsi ti odseki so sodelovali s svojimi programi na raznih proslavah in prireditvah. Zlasti je bila delavna godba na pihala, ki je pod vodstvom kapelnika Rada Škabarja nastopila na 14 proslavah in komemoracijah v Divači, Sežani, Škocjanu, Štorjah in drugod. Godbeniki so na svojih rednih vajah naštudirali tudi venček narodnih in partizanskih pesmi ter štiri koračnice. V programu pa imajo še eno simfonijo, odlomek iz opere »Traviata« ter drugo. Razumljivo je torej prizadevanje članov godbe, da bi dobili uniforme in nekaj novih instrumentov, kar bi omogočilo vključitev mladih godbenikov.

Tudi knjižnici posveča divaska Svoboda vso pozornost, čeprav je njen inventar trenutno precej skromen: 975 knjig. Žal tudi v minulem letu niso mogli dobiti sredstev za nabavo novih knjig,

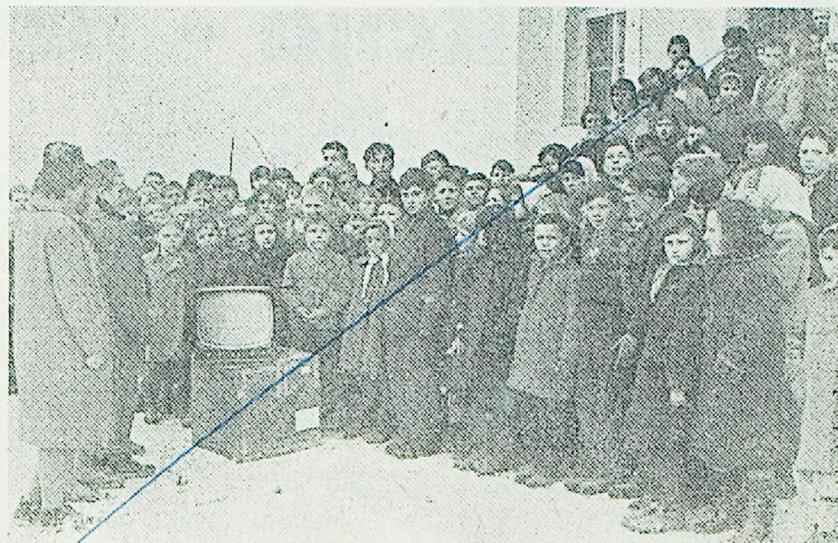
sedanje pa so bralci v glavnem že prebrali. Zadnji čas je pozivila delo knjižnice pošiljka knjig okrajnega sveta Svobod v Kopru. Kljub temu pa z nabavo knjig ne bomo smeli odlašati in tudi knjižnici bo treba najti boljše prostore.

Še več težav ima divaska Svoboda s svojim moškim pevskim zborom, Pevovodja, ki je prihajal iz Sežane, ne sodeluje več, dva dogovora z novima pevovodnjema pa tudi nista uspela, čeprav so člani tega zabora zelo disciplinirani in požrtvovalni. Potrebno bo nekaj ukreniti, da se zbor ne bi razsel.

Razen za proslave tudi druge sekcije niso naštudirale nobenega samostojnega programa. Kje je krivda? Ko je bilo nekaj govora o dramski sekciji, so nekateri valili krivdo na režiserja, drugi na upravnega odbora in končno na slabost stanje dvorane, v kateri zaradi nevarnosti rušenja stropa ni moč nastopati. Verjetno je, da je vsak trdil del resnice. Če pustimo ob strani prva dva razloga (ne zato, ker ne bi bila važna, ampak zaradi pomanjkanja prostora na mestu), le drži, da je neurejena dvorana osnovna ovira za uspešnejše delo dramske in tudi

drugih sekcij. Zato je toliko bolj razveseljiv sklep občnega zborna, da vsa društva, organizacije, zavodi, podjetja in zasebniki zberejo sredstva za obnovo tega edinega društvenega prostora. Dosej so že zbrali, delno tudi v obljubah, nad tri milijone dinarjev. Za izvedbo vseh del pa bo treba vsaj še enkrat toliko, zato bo imel novoizvoljeni odbor težavno, vendar hvaleno nalogo, da dvorano spet usposobi. Ob tem pa je treba pozdraviti pobudo, naj bi sekcije dotele ne čakale z delom, ampak naj bi se pripravljale, kadar da bi bilo treba že jutri na oder.

—

Podarjeni televizijski sprejemnik je povezel nad tisoč otrok koprsko in gradinske osnovne šole v iskrene prijatelje

PRISRČNO SREČANJE PIONIRJEV V GRADINU

Poslej bo tudi pri njih več razvedrila

Koprski pionirji so podarili svojim vrstnikom v oddaljenem Gradinu nov televizijski aparat

Cudna družina se je ondan odpravila na pot z malim Slavnikovim avtobusom izpred osnovne šole v Kopru. V središču pozornosti je bila štiričlanska delegacija pionirskega odreda obeh osemletki in čudovita blesteča naprava — televizijski sprejemnik. Ves nov in še nepreizkušen je romal z nami, da razveseli 140 učencev osnovne šole v Gradinu.

Moramo se zahvaliti šoferjevi sposobnosti, da je po slabih serpentinskih cesti v to, 30 km oddaljeno vas prispeval ves »tovor« zdrav in nepoškodovan. Kljub temu se potniki niso mogli znebiti vtisa, da je »plesk po razkriti cesti« vendarle predolg in kaj lahko bi se zgodilo, da televizor — darilo koprskih pionirjev svojim tovarišem v Gradinu — ne bi hotel razsvetliti magičnega zaslona.

+ + +

Kot čebele iz panja se je vsul drobiž iz gradinske šole. Zdrava, zardela lička so žarela v velikem pričakovovanju. Strupen mraz so parali topli pogledi. Saj takega obiska na svoji šoli ne pomnijo.

Srečanje pred šolo je bilo več kot prisrčno. Delegati-pionirji in ostali gostje iz Kopra se niso mogli upirati skušnjavi in trenutek

zatem je zablestel v medlem zimskem soncu televizor.

Naslednji prizor v razredu: domača pionirka odreda »Janka

Prisrčen stisk roke in prijateljstvo sklenjeno. Stefka in Tonček, načelnika pionirskega odreda v Kopru oziroma Gradinu večkrat zastopata svoji šoli na podobnih srečanjih ali prireditvah.

Premrla - Vojka se prisrčno zahvali za prelep darilo koprskih pionirjev. Se nekaj pozdravnin nagovorov in zaključne besede upravitelja gradinske šole Alojza Falcića: — ... Televizijski sprejemniki bo služil otrokom in mladini teh odmaknjene vasi. Služil nam bo za zabavo, razvedrilo in pouk ter še bolj povezel naše kraje z vami v mestu ...

+ + +

Na vse so mislili koprski pionirji: na pot so povabili strokovnjaka za montiranje televizijskih sprejemnikov, ki je v kratkem času uredal vse potrebno, pričvrstil anteno na streho šole in 140 parov oči se je uprlo v razsvetljeni zaslon. Pojavila se je prva slika. Kot po naročilu: razred poln učencev in učiteljica predava ter riše na tablo. Tokrat so »ujeli« program RAI, v bodoče bodo redno spremljali domač program. Strokovnjak je zagotovil najboljši sprejem, kajti antena je približno 500 metrov nad morško gladino.

Nekdo vpraša: — Otroci, ali je že kdo videl televizijski sprejemnik?

— Jaz! zavpije fantek v prvi vrsti.

Na vprašanje kje, pa odgovori brihtna glavica lakonično: — Tukaj ga vidim — in pokaže s prstom na aparat.

+ + +

Medtem ko je mladež odprtih ust zasedovala oddajo, sem se obrnil na mlado učiteljico Zorko, s katero sva se še prejšnje leto skoraj vsak dan srečala v Kopru, ko je hitela v šolo.

— Kako se počutiš na prvem službenem mestu?

— Naj odgovorim kar v imenu naše triperesne deteljice: odlično.

— Torej v imenu treh?

— Da. — Vilma in Viktorija sta moji sošolki. Tri novinke naenkrat je dobil naš upravitelj, a menim, da je zadovoljen z nami.

— In pogoji dela?

— Precej težki v teh zaostalih krajih. V šolo pošačimo dnevno dvakrat iz Pregare, kar znaša 12 kilometrov poti. Imamo celodnevni pouk; jaz poučujem kar tri razrede.

— Za izvenšolsko delo vam torek ostaja le malo časa?

— Nikakor. Vedno najdemo čas tudi za našo mladino, ki v teh krajih nima nobenega razvedrila. Leto in pol je že preteklo, kar je to vas zadnjič obiskal potujoči kino. Zato boste razumeli, da so z velikim veseljem oklenili naših tečajev: gospodinjskega, dramatskega, šahovskega ... Zgradili smo tudi lepo igrišče za obojko, v kratkem pa bomo ustanovili še aktiv mladih zadružnikov.

+ + +

Pogledi mladih Gradčanov in Pregarcev niso bili nič več začudenji, ko smo vstopali v avtobus. V mladih srcih je kipeo dvojno odkritje: čarobna škatla jih bo odprla pogled v svet, lajsala jih bo samoto, ob tem pa so spoznali svoje vrstnike iz Kopra in ugotovili, da tudi otroci v mestu mislijo nanje. (bb)

V KOPRU BODO OSNOVALI KLUB SLIKARJEV-AMATERJEV

IZ LJUBEZNI DO UMETNOSTI

Pobuda za ustanovitev slikarsko-amaterskega krožka v Kopru nova. Osamljeni poskusi številnih talentiranih slikarjev-amaterjev so ostajali v vrvežu vsakdanjega dela in skrbi precej časa neopazni. Februarja letos pa se bodo koprski amaterji predstavili občinstvu na razstavi, ki bo — kakor obetajo — marsikoga predstavila, Želja talentiranih amaterjev, da bi se v slikarski umetnosti izpopolnjevali, bo potlej pod okriljem koprsko Svobode uresničena v oddelku, ki ga bosta vodila umetnika prof. Miro Cetin in ing. Drago Škerlavaj.

+ + +

Koper, mesto ob morju, s svojo slikovito zunanjostjo starega ter novega obraza nudi sliko nenehne napredka in vrvenja — bojni na gospodarskem, političnem ali kulturnem področju. Ljudje so nenehote prevzeli sproščenost in razgibanost valovanja morja, ki obdaja mesto in še izven svojega poklicnega udejstvovanja pestrijo življenje z najraznovrstnejšimi dejavnostmi. Ne na zadnjem mestu je veselje, želja in smisel za slikarstvo. V Kopru je kar precej slikarjev-amaterjev. Razlog je dokaj enostaven: pri takem delu se človek umiri, odpocije, pa tudi da duška svojim čustvom, smislu za harmonijo barv in oblik.

+ + +

Pred nedavnim je bil v Kopru občni zbor kultурno-prosvetnih društev Svobod koprsko okra-

ja. Svobode vključujejo oziroma združujejo različne veje kulturnega udejstvovanja. Prav bi bilo, da bi v okviru tega društva ustanovili oddelek slikarjev-amaterjev, saj jih je v Kopru precej. Na tak način bi tudi njih delo ne bilo samo skrita zabava posameznikov, pač pa vzpodbudno udejstvovanje, ki bi prav gotovo pritegnilo še marsikaterega začetnika.

+ + +

Koliko in kakšna amaterska dela so raztresena po našem mestu, bomo imeli priložnost videti ter oceniti prihodnji mesec na razstavi. Vsekakor je to pohvalna (Konec na 10. strani)

TEHNIČNO-GOSPODARSKA VZGOJA V NAŠIH ŠOLAH

Mladini več šolskih delavnic in orodja

Med pomembnimi novostmi naše šolske reforme je tudi obvezna tehnična in gospodarska vzgoja. Njen učni program zajema razen tehničnih predmetov na poboju LT še osnovne pojme gospodarskega razvoja države, družbenega upravljanja in tudi proučevanje konkretnih proizvodnih in delovnih procesov naših tovarn in podjetij, zlasti tistih, ki so v najbližji okolici učenčevega šoljanja. Zakon dopušča samim komunam oziroma njihovim svetom za

šolstvo, da pouk tehnično-gospodarske vzgoje prilagodijo specifičnim potrebam gospodarskega razvoja same komune. Tako se že v šolskih kloplah lahko vzgajajo bodoči tehnično izobraženi delavec in upravljavci za tiste gospodarske panoge, ki imajo na območju komune največje perspektivno nadaljnje razvoja.

S pomočjo okrajne komisije za tehnično vzgojo mladine in njenih inštruktorjev smo imeli v zadnjih letih več tečajev Ljudske tehnike. Obiskovalo jih je več kot 400 učiteljev, se pravi skoraj dve tretjini vseh v koprskem okraju zaposlenih učiteljev. Tako je naš okraj po številu za tehnično vzgojo usposobljenih predavateljev takoj za mariborskim in kranjskim. Samo lani je bilo 99 tečajev za predavatelje 4. in 5. razreda, da je bila v teh razredih že z letosnjim šolskim letom bo tehnično-gospodarska vzgoja uvedena kot samostojni predmet še v 6. razredu, kasneje pa tudi v 7. in 8. razred. Letos bodo priredili posebne tečaje za razrednike 6. razreda in pripravili skripta s podrobnnimi navodili za pouk tehnične vzgoje in so koristen briromoček učiteljem 4. in 5. razreda. S prihodnjim šolskim letom bo tehnično-gospodarska vzgoja uvedena kot samostojni predmet še v 6. razredu, kasneje pa tudi v 7. in 8. razred. Letos bodo priredili posebne tečaje za razrednike 6. razreda in pripravili skripta za pouk v nižjih razredih. Razen tega nameravajo

prirediti tečaje za predavatelje-inštruktorje tehnične vzgoje, ki bodo opravili posebne diplomske izpite na Višji pedagoški šoli v Ljubljani, dalje nadaljevalni tečaj za fotoamaterje in tečaje iz raznih panog tehnične dejavnosti za najboljše učence 6. in 7. razreda. Absolventi teh tečajev bodo ob pomoči učiteljev prevzeli vodstvo v raznih klubih in krožkih.

Doslej najbolje urejena je šolska delavnica na koprskem učiteljsku. Za to imajo največ zasluga razen dijakov še delovni kolективi nekaterih podjetij, predvsem Mehantehnika in STIL. V nekaterih šolah pa imajo samo skromne delavnice s pomanjkljivim orodjem. Zato bodi glavna skrb prosvetnih oblasti in družbenih organizacij, kako preskrbeti šolski mladini dobro opremljene delavnice z zadostnim najrazličnejšim orodjem in materialom za praktično delo. Bilo bi prav, če bi razne gospodarske organizacije prevzele patronat nad posameznimi šolam in jim prekskrbeli želeni material ter jim nudile strokovno pomoč. Tako bi tehnično-gospodarska vzgoja dobila trdno materialno osnovo ter bi lahko izrolnila pričakovanja nas vseh: usposobiti dijaško mladino za bodoče lažje dojemanje tehničnih in gospodarskih učnih predmetov bodisi pri nadaljnem rednem šolanju ali v delavnicah podjetij, kjer se bodo zaposlili in vajenci po zaključenem obveznem šolanju.

+ + +

Inž. M. Janežič: Koprski motiv (olje, 1959)

OB 17. OBLETNICI SLAVNEGA DOGODKA IZ PARTIZANSKIH ČASOV NA TOLMINSKEM

Prva akcija - prvi uspeh

Januarja leta 1943 je taborila III. trnovska četa v stajah v Upalah na Vojskem. Četa je štele tedaj 35 do 40 borcev. Njen komandir je bil Cemberlajn, komesar pa Slovenko.

3. februarja je prihitela ob 5. žutriji v naše taborišče kurirka in obveščevalka Olga Čibejeva iz Gornje Tribuše in javila, da je prišla prejšnjega dne iz Gornje Tribuše italijanska patrulja iz Idrije in v gostilni pri Skoku aretirala njene brata Cirila, ki je bil terenski aktivist. Rekla je, da imajo brata zaprtega v gostilni in da so vojaki oboroženi s puškami, pištolami in ročnimi bombami; s seboj imajo tri mule, ki jim nosijo hrano. Ni pa vedela povedati, koliko časa se nameravajo zadrževati v Gornji Tribuši. Prosila je, naj skušamo njenega brata rešiti, preden ga odpeljejo v postojanko v Idriji.

Cez eno uro sta sklicala komandir in komesar zbor čete. Vprašala sta nas, kdo se javi prostovoljno za akcijo na Italijane. Javili smo se vsi, vendar je komandir odbral samo tiste borce, ki so imeli puške. Bilo nas je 14, vsi smo bili novinci. Nihče izmed nas ni do tedaj še strejal s puško, ker nabojev nismo imeli, pa tudi zaradi varnosti nismo smeli strejljati. Oboroženi smo bili z avstrijskimi puškami, ki smo jih dobili pri kmetih; te- li so jih poskrbili ob razpadu stare Avstrije. Komandir je razdelil 8 nabojev za vsakega borcega — več jih tedaj nismo imeli — in še ti so bili zarjavili. Preden smo odšli, nam je komandir zabičal, naj streljamo le tedaj, ko bomo prepričani, da ne zgrešimo. Za vodjo skupine je bil odrejen Ludvik Kogoj-Lado, doma iz Vojščice na Vojskem, za vodiča pa nam je bila Olga Čibejeva.

Ko se je zdani, smo krenili na pot. Gostilni, v kateri so bili Italijani, smo se približali na razdaljo enega kilometra. Nanjo smo preželi v majhnem gozdiku. Ob enajstih so se Italijani zganili in krenili po kolovozu proti Čibejevemu domu. Po bližnjici smo jo mahnili v isto smer in jim postavili zasedo nad kolovozom pri Gačniku. Italijani so šli s Cirilom na njegov dom in napravili tam hišno preiskavo.

Na kraju, kjer je bila naša zaseda, je bilo snega do kolen. Bili smo nestrpni in smo čakali, kdaj se pokažejo Italijani. Bilo je že pozno popoldne, ko nam je izvidnika javila, da se pomika od Čibejevega doma, da se pomika od Čibejevega doma italijanska kolona. Puške imajo pripravljeni na strelni gred naravnost proti zganju.

Po končani akciji so prihiteli k nam vsi prebivalci iz Gačnika. Bili so nepopisno veseli in prinesli so s seboj steklenice žganja in jestvine. Iz Gornje Tribuše je prišel aktivist Franc Skok in prinesel s seboj dvolitrsko pletenko žganja.

V taborišče smo prišli že v trdi

Počili so streli. Italijani so v hipu popadali v sneg in si iskali zaklone. Ciril je skočil z mule kot ris in se pogotov čez potok v Gačnik v varen zaklon. Njihov oficir je resa hotel za njim streljati, toda partizanska svitčenka mu je opredprečila, da bi izpraznil svojo Beretto. Na mestu je bil mrtev. Komando je prevzel njegov namestnik. Toliko časa je vpil svoj »Savoia! Savoia! Na juristiški, da je tudi on dobil svoje. Vojaki se še glav niso upali dvigniti iz snega in tudi vrag bi jih ne pripravil do tega, da bi se dvignili in planili v naskok. Ko je namestnik utihnil, je le še kdaj pa kdaj počil kakšen strel. Ko smo videli, da so Italijani nemocni, smo jih po 20-minutnem boju pozvali, naj se predajo. Rekli so, da nam izroče vse, samo naj jih pustimo pri življenu. Bili smo veseli in presenečeni na takšnim uspehom. Lado pa je bil previden. Pozval jih je, naj polože orožje na kup in naj se od njega umaknejo 50 metrov. Temu so se upirali, vendar so le prisitali in ubogali. Tedaj smo se dvignili. Italijani so ostromeli, ker je med prvimi borce korakala Olga s kolom v rokah — bila je brez orožja. Hoteli so nam dati tudi čevlje in obleko, pa smo jim povedali, da imamo plena dovolj in da smo jih napadli le zato, da rešimo aretiranega Cirila. Njihov oficir in podoficir sta bila mrtva, pet vojakov pa je bilo ranjenih.

Akcija je uspela v celoti. Rešili smo aktivista Cirila, zapolnili 27 pušk, 5 samokresov, precej bomb-paradajzaric in 1200 nabojev za puške. Na naši strani žrtev ni bilo, tudi ranjence nismo imeli. Ob napadu je poginila ena mula, za katere sta imela zaklon dva vojaka. Še dolgo potem je ležala ob poti v snegu in spominjala na dogodek.

Po končani akciji so prihiteli k nam vsi prebivalci iz Gačnika. Bili so nepopisno veseli in prinesli so s seboj steklenice žganja in jestvine. Iz Gornje Tribuše je prišel aktivist Franc Skok in prinesel s seboj dvolitrsko pletenko žganja.

V taborišče smo prišli že v trdi

temi. Komandir in komesar sta nam pred zborom za uspešno izvršeno akcijo izrekla javno pohvalo. To je bil ognjeni in partizanski krest za nas vse, ki smo v akciji sodelovali. Dobili smo toliko poguma in veselja, da smo hoteli takoj oditi na Vojsko in tam likvidirati karabinjersko postojanko. Komandir in komesar sta bila previdna in tega nista dovolila. Naslednje dni, ko je okoliško prebivalstvo zvedelo da naš uspeh, je prišlo v našo četo toliko protestovalcev, da so se naše vrste več kakor potrojile.

Rejec Franc-Kuhar

S IV. REDNE LETNE SKUPŠČINE OKRAJNEGA ODBORA POČITNIŠKE ZVEZE KOPER

Vedno bolj med delavsko in kmečko mladino

IV. redna skupščina Okrajnega odbora Počitniške zveze Koper minulo nedeljo je odkrila tih, a bogato delo ene izmed najbolj pomembnih organizacij, okrog katere se zbirajo predvsem mladi ljudje. Dosedanji predsednik Okrajnega odbora PZ Julij Titl je delegate podrobno seznanil z delom družin in občinskih odborov zveze, ki so v minulem letu poskrbeli za organizacijsko utrditev ter za načrtno izvajanje lani sprejetih nalog.

V koprskem okraju deluje 32 družin Počitniške zveze; v njih je 1234 članov in članic. Večina izmed njih so mladinci, med katерimi pa je še vse premalo delavske mladine. Vendar je v PZ včlanjenih okrog 50 odstotkov neposrednih proizvajalcev, kar je vsekakor razveseljiva ugotovitev. Lani so družine priredile 74 izletov s 1300 udeleženc in 11 partizanskih pohodov. Družine kmečke mladine so svoje izlete usmerile v ogled večjih kmetijskih obratov v Sloveniji, medtem ko so si vajenci in srednješolci ogledali predvsem industrijske objekte in zgodovinske znamenosti po domovini. Žal pa so predile le pet predavanj klubu temu, da bi lahko zaprosile številne javne delavce — predavatelje, ki bi jim z veseljem posredovali pomoč pri nadaljnem delu.

Oficir je padel zadet...

Pri izgradnji Ceste bratstva in enotnosti je lani sodelovalo 157 članov in pri izvedbi proslavil v počastitev 40. obletnice ustanovitve KPJ in SKOJ 269 članov.

Poročilo predsednika je še posebej obravnavalo delo občinskih odborov PZ. Le-ti so organizirali 16 daljših potovanj po Sloveniji, dve krožni potovanji po Jugoslaviji in dva partizanska pohoda po potek IV. in V. ofenzive. Najbolj delavni so Pirančani, saj so poslali posebno ekipo na tradicionalni pohod Ob žici okupirane Ljubljane, na proslavo mladine v Zavrsnici, 95 članov se je udeležilo gradnje avtomobilske ceste, organizirali so študijski seminar, razstavo in štiri družabne prireditve ter imajo celo orkester. Velike uspehe so dosegli tudi Sečančani, niti slabše pa tudi drugi občinski odbori PZ (v Postojni, Ilirske Bistrici in drugih občinskih središč). Nudili so namreč vso pomoč družinam pri raznih izletih in utrjevanju njihove organizacijske stavbe. Posledica tega je, da so se v minulem letu številni člani usposobili za uspešno vodenje družin in za dosledno izvajanje delovnih načrtov.

V razpravi so delegati govorili o svojih izkušnjah in o težavah,

ki jih morajo premagati, da bodo še bolj uspešno. Razprava je tudi nakazala vrsto novih možnosti, da bi Počitniška zveza pritegnila čimveč mladih ljudi. Delegati so sklenili prirediti seminarje za vodstva družin, povečati njihovo število, v aprilu prirediti teden PZ, nato pa še nekaj večjih potovanj po Jugoslaviji. Predlagali so tudi, naj bi sledili zgledu nekaterih družin, ki so začele prirediti krajše izlete s kolesi in naj bi imel vsak član PZ hranilno knjižico, na katere bi malagal sredstva za dopolnilno kritje potovanjih stroškov.

Najpoglavitejša ugotovitev te skupščine pa je bila, da je spoznavanje domovine izredno velikega pomena za vzgojo mladega rodu, kajti s tem se veča ljubezen do nje. Ob zaključku skupščine so izvolili nove organe okrajne Počitniške zveze in se dosedanjemu predsedniku Juliju Titlu prisrčno zahvalili za njegovo dolgoletno vodstvo in pionirske delo pri ustanavljanju družin. V novi upravni odbor so bili izvoljeni predvsem mlajši člani s predsednikom Jožetom Kepicem na čelu. Takoj so sklenili, da bodo letos s še večjo vremeno širili svoje vrste predvsem med delavsko in kmečko mladino. (sič)

MARTA GROM

Otožna pesem

Na mizi igra radio. Čisto nov radio. Radio je lep in svetel. Igra veselo, poskočne melodije. Pripravljuje najlepše pravljice...

Metka se ne more nagledati lepe lesene škatlice, kot zamaknjena strmi vanjo. Občuduje zeleno migajočo lučko — magično oko. Občuduje mehko križasto tkanino, izra, katere prihaja glasovi. Vrti gumb, tisti čudoviti gumb, in venomer vprašuje:

»Babica, kje smo sedaj?«

Babica se smehja, bere imena rabijskih postaj in razlagata:

»Sedaj smo v Ljubljani... Skočili smo v Zagreb... Ze smo v Beogradu... Pristali smo v Parizu... in čudna reč: v hipu smo se znašli v Novem Sadu... In še en skok in smo prišli... smo prišli v Firenze... Sedaj smo v Moskvi... Pragi...«

V radiu igrajo veselo in poskočne, žalostne in otožne melodije. V radiu se oglašajo strici in tete in spet strici in spet tete...

Metka je srečna! Metka žari od sreče! Zdaj posluša pravljice, zdaj se smeje debelemu glasu neznanega strica, zdaj se suče po sobi in pleše in raja in njen zvonki smeh se mesha sred veselje, poskočne melodije.

A hipoma...

Metkina noga obstane. Metka se zagneda v radio in napeto prisluhne.

Veseli, poskočni zvoki je konec. V radiu se oglašajo otroci. In otroci po. Njih pesem pa je žalostna in otožna.

Metka steče k mizi, zlezke z babici v naročju in posluša pesem. Posluša jih brez besed, brez vprašanja... Sele tedaj, ko je pesmi konec, se dvigne, ozre k babici in navdušeno zaklječe:

»Babica, ali si slišala kako lepo so peli otroci? Kako žalostno in otožno. Ali ne?«

»Da, žalostno in otožno...«

Babica se smehja. Z raskavo, živilo roko boža mehko Metkino lice. Gleda Metkin nasmejani obraz. Gleda njene srečne oči, zamaknjene nekam v daljo. Gleda njene ustnice, ki v veselju navdušenju vzklikajo:

»Babica, kako lepo bi bilo, da bi vsi ti otroci stopili iz radia. Steklia bi k njim, vsakega posebej bi objela, vsakemu posebej bi dala poljubiček.«

Babica molči, a še vedno se smehja, še vedno boža svojo malo Metko.

Iz radia se znova sliši vesela poskočna melodija, a Metka sedaj ne

pleše. Še vedno sedi v babičinem naročju in misli na otroke, na njenovo lepo pesem. Pa se spomni in vpraša:

»Babica, in kaj so peli tisti otroci?«

Cudno so govorili. Nisem jih razumela.«

»Pelj so o deklici, ki je iskala svojo streco, odgovarja babica.«

»In je deklici srečo našla?«

»Ne vem. Tega pesem ni povedala.«

»Skoda... In čigavi otroci so peli tisto lepo pesem?«

»Cigavi... Kako čigavi?«

»Tako... Ali so bili indijanski ali kitajski ali...«

»Ne, ne... Bill so nemški otroci.«

»Kako... nemški...«

Zar sreče v Metkinih očeh ugaša. Metka je presenečena. Zmedeno strmi v babico. V pretrganih stavkih ponavlja:

»Nemški... nemški otroci so peli tisto lepo pesem... Nemški... To se pravi, da so bili Nemci...«

»Da, Nemci. Nemški otroci so bili.«

»Nemški... Ali ne... Babica, ti se motis... To niso bili nemški otroci.«

To niso bili Nemci. Nemci ne pojo... ne morejo peti tako lepo...«

»Zakaj pa ne?«

»Se vprašaš...« Metka negotovo strmi v babico. Neverno zmajuje z glavo. »Nemci so vendar hudobni. Nemci so strščka ubili. Dedek in mama so v taborišče peljali. Dedek se ni več vrnil... In tudi mama bi skoraj umrla... Ti sama! Si mi pravila o tem... Ti sama! Si pozabila, babica...«

»Nisem pozabila, Metka... nisem.«

Metkin glas je zmeden. Trepec. V njem so skrite solze. A Metkina roka se sproži, pobožno veliko brazgotino na babičinem čelu:

»In brazgotina... Twoja brazgotina, babica... Kdo te je udaril? Kdo?«

Babica še vedno molči, a Metka že v solzah ponavlja:

»Nemci... Nemci so te tepli...«

Nemci so požgali Tomačovo hišo...«

Koliko hiš so požgali... Koliko očkov, manic, tet, stricev so pobili...«

Nemci... Hudobni Nemci...«

Potem se stekla na travnik in pozbila na sneg, na mraz, na strgane čevlje, na starca okna, skozi kateri je vso zimo pihal veter. Pozabilo sta na prazno shrambo, v kateri često niti koščka kruha ni bilo.

Glej, rdeča redkvica bo skoraj pokukala iz zemlje,« je veselo klicala sestrica:

»Skoraj bo konec zime. Ze prihaja pomlad, ljuba topla pomlad...«

Potem se stekla na travnik in pozbila na sneg, na mraz, na strgane čevlje, na starca okna, skozi kateri je vso zimo pihal veter. Pozabilo sta na prazno shrambo, v kateri često niti koščka kruha ni bilo.

S 1. JANUARJEM JE BIL USTANOVLJEN KMETIJSKI KOMBINAT KOPER

Obalno kmetijstvo na novih poteh

Na obalnem področju okraja Koper smo imeli pet socialističnih kmetijskih gospodarstev s povprečno velikostjo 400 ha. Ta posestva — Črni kal, Skocjan, Puče Brič, Izola in Šeca — so nastala na zemljiščih splošno-ljudskega premoženja. Zaradi pomanjkanja strokovnih moči in drugih subjektivnih in objektivnih težav pa niso dala ta posestva tistega, kar bi moral dati kot socialistična posestva. Hektarski donosi so bili nizki, izkazane so bile letne izgube itd. Zaradi takšnega stanja je OLO Koper zahteval, naj bi izvedli podrobno analizo stanja posestev in nato predlagali čim bolj smotrnou organizacijo kmetijske proizvodnje, ki bo dala visoke hektarske doneze z nizko lastno proizvodno ceno.

Zavod za pospeševanje kmetijstva v Koperju je to analizo in ta predlog izdelal. Glede na to, da je to področje klimatsko in pedološko dočak homogeno, je zavod predlagal, naj bi vsa posestva obalnega področja združili v eno proizvodno enoto — kmetijski kombinat, ki bi kasneje lahko vključil še drugo sorodno dejavnost in predelovalno industrijo, kot so podjetja Hladilnica Dekani, Mleko Dekani, Vino Koper, Začimba Portorož. V takem se stavu bi lahko ta kmetijski kombinat postavil na trg finalne izdelke po mnogo nižji lastni proizvodni ceni.

Ta predlog je bil sprejet in je bil 1. januarja 1960 ustanovljen Kmetijski kombinat Koper. Proizvodna naloga tega kombinata je specializirana proizvodnja z uporabo najsodobnejše agrotehnike, ki omogoča visoko in rentabilno proizvodnjo. Specializirana proizvodnja je predvidena v tem, da bi obrati Črni kal, Puče in Brič proizvajali namizno grozdje ter grozdje za predelavo, obrat Bo-

nika bi se omejil na vrtnarstvo in sadjarstvo, obrata Škocjan in Debeli rtič na vinogradništvo, sadjarstvo in vrtnarstvo, obrat Izola vinogradništvo, sadjarstvo in vrtnarstvo ter obrata Ruda in Ribila v Sečoveljski dolini na vinogradništvo in vrtnarstvo. Razen tega pa bodo vsi ti obrati poleg omenjene proizvodnje imeli še živinorejo, zlasti obrati Bonifika, Izola II. in Ruda. Živinoreja je nujno potrebna zaradi hlevskega gnoja, ki je osnova za vsako intenzivno kmetijstvo, prav obenem pa še za vrtnarstvo.

Ti obrati bodo proizvedli 29.800 ton zelenjave, kar bo zadostovalo skoraj polovici potreb Slovenije; sadja in namiznega grozinja 14.300 ton, grozja 4200 ton, mleka 42.000 hl in drugega južnega sadja 300 ton.

Da bi lahko proizvodnja dejansko tekla kar najbolj sodobno, je bilo seveda nujno potrebno vpeljati najbolj sodobno organizacijo dela s poudarkom na mehanizirano predelavo. Sistematisacija delovnih mest predvideva samo tista mesta, ki zahtevajo polno delovno zaposlitev. Tako imamo na obratih le obratovodje-kmetijske strokovnjake, evidentičarje, vodje skupin, ki fizično delajo s skupino, in skupine, ki se samostojno formirajo ter so nagrajene po končnem proizvodu. Delovna mesta zahtevajo le kvalificirano delovno silo, zato bo kombinat prekvalificiral vse dosedanje zaposlene ljudi, v prihodnje pa bo sprejemal samo kvalificirane delavce. Uprava kombinata ima 4 inženirje-agronome, v računovodstvu je samo osem ljudi, kar je toliko, kakor jih je prej zaposlovalo samo eno izmed omenjenih samostojnih posestev. Razen tega je še komerciala in tajništvo. Iz tega je razvidno, da je organizacija dela zamišljena in urešena brez kakršnihkoli odvečnih mest.

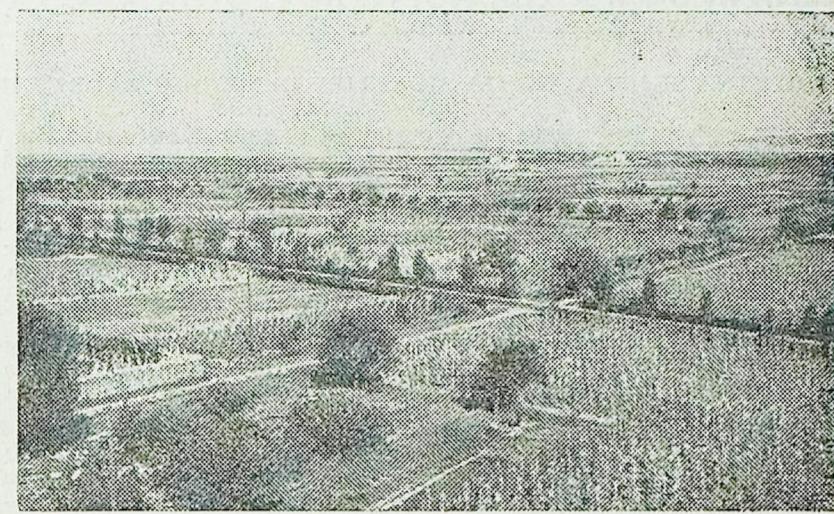
Prva dela so že zastavljena. Okrog 280 ha je namenjenih vrtnarstvu, vse druge površine, ki niso pod trajnimi nasadi, to je 600 ha, pa je predvidenih za krmno bazo. Površine bodo še to zimo zagognjene in globoko prebrane, tako da bo moč v aprilu opraviti redno setev.

Kmetijski kombinat Koper bo spričo tega, ker je uvedel najsodobnejšo proizvodnjo, lahko plasirat po najnižji ceni svoje izdelke v lastni režiji.

Te naloge, ki jih ima pred seboj novi kombinat, so brez dvoma zelo težavne in bo potrebljeno pomoči in sodelovanja tudi drugih podjetij in ustanov. Kot eden

izmed osnovnih problemov bo namakanje vrtnih in njivskih površin. Projekti so končani, Vodna skupnost pa bo poskrbela za preiskrbo zadostnih količin vode.

Na področju kombinata bo približno 2000 glav goveje živine, kar so že pričeli graditi hleva v Izoli, Škocjanu in Šeci. Pri teh gradnjah je največ težav z gradbenim materialom. Hleva gradijo po načrtih, ki predvidevajo kar najbolj ceneno gradnjo ob upoštevanju ugodnih klimatskih pogojev in vendar tako, da sta njihova funkcionalnost in higiena v njih na najvišji ravni.

Na strnjeneh površinah lepo obdelanih polj bo novi kmetijski kombinat dobival več pridelkov

ŠE NEKAJ O NOVIH STANOVAJNSKIH NAJEMNINAH

Dva praktična primera

Najemniki stanovanj imajo v določenih primerih pravico zahtevati, da se jim plačevanje nove najemnine odloži za 6 mesecov, kolikor nova najemnina za več kot 200 dinarjev presega prejeto nadomestilo k plači vseh zaposlenih stanovalcev v posameznem stanovanju. Določenje govorita o tem naslednja praktična prima:

Družina X. Y. ima v najemu stanovanje, ki je poprej stalo 1200 dinarjev mesečno, po novem pa bo najemnina 5.700 dinarjev. V družini sta dva stanovalca zapo-

slena in prejme prvi na račun stanovanjske najemnine za 1950 dinarjev zvišano plačo, drugi pa za 1150 — oba skupaj torej 3100 dinarjev, medtem ko znaša raz-

Boni za povračilo stanarine

Narodna banka FLRJ je izdala posebne bone za povračilo stanarine tistim osebam, ki se jim odloži neposredno gotovinsko izplačilo tega povračila. Kot je znano, je ta ukrep v zvezi s povečanjem stanarine, ki velja od 1. I. 1960 dalje. Bone so večinoma prizadeti že prejeli, in sicer skupno z rednimi mesečnimi prejemki oziroma ta meseč izjemoma kasneje, ker v začetku meseca še niso bile urejene vse formalnosti v zvezi z izdajanjem teh bonov.

Bone nabavljajo delodajalci pri banki skupno s plačami. Cek, s katerton dvignejo plače, se mora glasiti na celoten znesek plač. Toda istočasno z dvigom plač in predložitvijo omenjenega čeka, morajo izplačevalci

plač izpolniti posebno nakaznico za višino bonov. Nakaznica mora biti prečrta na bariranu — in se glasi v korist posebnega bančnega računa št. 6570 — izdani boni. Na ta način se skupno izplačilo prejemkov, na katere se glasi ček, zniža za izdane bone.

Poslovanje z boni pri gospodarskih organizacijah, ustanovah, zavodih za soc. zavarovanje in drugih, ki izplačujejo prejemke delavcem in uslužencem, nadalje pokojnine in invalidnine ter druge dajatve iz soč. zavarovanja je bilo podrobneje opisano v 5. št. »Gospodarskega vestnika« od letos. Omenimo naj le, da imetniki bone sedaj lahko uporabijo le v dolonene namene in jih bodo lahko zamenjali za denar šele po 1. I. 1963, in sicer bone, ki jih bodo prejeli letos, po 1. I. 1964 pa bone, ki jih bodo prejeli prihodnje leto. Do tega časa pa jih lahko uporabijo le za udeležbo v stroških gradnje, dokončanja, dograditve ali popravila stanovanjske hiše ali stanovanja, če so bila omenjena dela opravljena sredstvi posojila iz občinskega sklada za gradnjo stanovanj, dalej za predplačilo za doseglo stanovanjske pravice in za plačevanje anuitet za posojilo, uporabljeno za gradnjo, dokončanje ali popravilo stanovanjske hiše oziroma stanovanja in končno za plačevanje davkov od hiše.

Bončni kredit je odpolčan od 12.669.408 din na 8.442.343 din. Ostala posojila so se povečala na 39.610.779 din ali za 6.623.412 din. Pri teh posojilih beležimo sorazmerno hitro odplačevanje.

Srednjeročna posojila so izplačana v skupinem znesku 15.571.459 din. Gotovinska rezerva pri Narodni banki in v blagajnah 10.911.706 din.

Dohodki leta 1959 8.546.033 din, izdatki pa 8.228.560 din. Prebitki dohodkov nad izdatki 317.473 din na 7.768.847 dinarjev ali za 144.623 din.

Racuni stanovanjskih najemnin ob koncu leta 10.039.022 din. Zmanjšali so se ob zaključku leta verjetno zaradi likvidacije računov za vzdrževalna hitro odplačevanje.

Prihodnji se bomo dotaknili navodil za poslovanje hišnih svetov z banko.

liko med staro in novo najemnino 4500 dinarjev in je za 1400 dinarjev večja od prejetega nadomestila. V tem primeru ima nosilec stanovanjske pravice možnost napraviti prošnjo na občinski ljudski odbor, da se mu plačevanje najemnine po novi tarifi nadomestila, to je 3100 dinarjev, po preteklu tega roka pa polno odrejeno najemnino. V tem času mora ali zamenjati stanovanje ali oddati en prostor v stanovanju, ali pa si poiskati dodatno zaposlitev ali kako drugače zagotoviti večje prejemke, če hoče obdržati tisto stanovanje.

Drugi primer je še laže razmeti. Družina A. B. stanuje v stanovanju, ki je prej stalo 1000 din, zdaj pa je zanj določena mesečna najemnina 3200 dinarjev. Razlika znaša torej 2200 dinarjev. V družini sta prav tako dva zaposleni in dobi prvi na račun nove stanovanjske najemnine za 1300 dinarjev večjo plačo, drugi pa za 780 dinarjev. Oba skupaj prejmeta torej 2080 dinarjev nadomestila, medtem ko znaša razlika med staro in novo najemnino 2200 dinarjev. Med nadomestilom in večjo najemnino je torej le 120 dinarjev razlike in torej najemnik A. B. nima pravice do šestmesečnega odloga plačevanja najemnine po novi odločbi.

Vabimo naše bralce, da se v primeru nejasnosti določenega vprašanja s tega področja obrnejo na naše uredništvo, ki jim bo rado posredovalo odgovor pristojnih organov.

Devizni računi zasebnikov

Z zboljšanjem naše zunanjetrgovinske bilance kot posledice vedno večje domače proizvodnje, povečanega izvoza in zmanjševanja uvoza je bilo možno uvesti nekatere olajšave v prometu devizam. Ena takih olajšav je tudi, da lahko posamezniki sami razpolagajo s tujimi plačilnimi sredstvi, ki jih dobe ali zasluzijo v tujini in z drugih določenih osnov ter zato lahko pri naših bankah odprejo celo devizni račun na svoje ime. Narodna banka FLRJ je v tej zvezi izdala potrebna navodila, ki v prvi vrsti določajo, iz katerih virov morajo biti ustvarjena omenjena devizna sredstva, da lahko zasebnik odpre zanje svoj devizni račun in nato z njimi prosti razpolaga.

Ti viri so:

a) prihranki na dnevnicah, plačah in stipendijah,

b) zaslužek iz osebnega dela v času bivanja v tujini,

c) honorarji in drugi prejemki za osebno delo znanstvenih delavcev, književnikov, umetnikov, inženirjev, zdravnikov, avdovatov in drugih strokovnjakov, če so delo opravili v tujini,

d) zneski, ki jih doha na razpolago Državni sekretariat za finance s posebno odločbo. Slednje je v zvezi z dedičinami, darili, pokojninkami, rentami, podporami in podobno.

Posamezniki, ki dobe ali zasluzijo tuja plačilna sredstva, morajo prositi, če so seveda že, pri banki, da jim odpre devizni račun na njihovo ime. Tam dobre tudi vsa potrebna pojasnila glede razpolaganja s temi sredstvi, ki je omogočeno le toliko, da z njimi razpolagajo lahko sami ali za potrebe njihove ožive družine. Pri tem morajo paziti na rok, v katerem morajo za-

prositi za otvoritev takega računa. Ta je v načelu en mesec od dne, ko prejmejo dinarsko protivrednost, medtem ko je treba v primerih, ko mora odobriti prosto razpolaganje z delom deviznih sredstev Državni sekretariat za finance, nasloviti nanj prošnjo v enem letu, ko je banka ta sredstva odkupila. Račune lahko odpro tudi tisti naši državljanji, ki se v tujini in se morajo zato pismeno obrniti na banko pri nas, kjer zele tudi tak račun.

Omenimo naj še, da mora znašati najmanjši znesek, za katerega se lahko odpre devizni račun na ime posameznika, vrednost 10 ZDA dolarjev.

Vsekakor pomeni ukrep, ki smo ga omenili, velik korak naprej in za posameznike veliko ugodnost. Dosej so namesto morali vsa devizna sredstva, ki so jih kakorkoli dobili ali prinesli iz tujine, ponuditi Narodni banki v odkup v 14 dneh po prihodu ali prejemu. Sicer so zagresili devizni prekrek.

Napoved vremena

za čas od 22.—29. januarja 1960

Predvidevanja naših meteorologov se uresničila. Po vsej Evropi je prevladovalo hladno vreme z obilnimi snežnimi padavinami. Najvišja temperatura zraka je bila v Jugoslaviji v Murski Soboti —22 stopinj Celzija, najvišja pa v Stipu in Demir Kapiji +8 stopinj Celzija, ker v Makedoniji letos se ni bilo prave zime.

Vremenslovec napovedujejo, da bo drugi polovici januarja nekoliko toplice, vendar le nekaj dni, ker bo v začetku februarja ponoven vdor hladnega zraka. V januarju bo po prenehanju sneženja v Jugoslaviji prevladovala mrlja in nekaj dni brez izrazitega vetra.

V Sloveniji je v nižjih legah zadržalo do 50 cm snega, v Srbiji pa nekoliko manj.

Kmečka knjižna zbirka 1960

Te dni je izšla v 26.400 izvodih že osmič kmečka knjižna zbirka, ki je dосlej izhajala v založbi »Kmečka knjižna«. Zdaj je izdaja oddelok za tisk in propagando pri Glavnem zavodu za Slovenske v Ljubljani. Obseg 5 knjig na skupno več kakor 900 straneh (za leto naročino 450 din). Knjige so naslednje: Kmečki koledar za 1960, ki ga je uredil Matjaž Hace in ima pestro vsebino, med drugim pesmi, črtice, članke iz kmečstva in gozdarstva, prispevke o delu v zadružnem gibanju, o domu in zdravju, o življenju po svetu ter razne zanimivosti. — Kot leposlovno delo je izsel prevod romana iz partizanskega življenja »Daleč je sonce«, ki ga je napisal srbski pisatelj Dobrica Čosić. To je prva izdaja tega dela v slovenščini, vendar je prva povsem razprodana. Delo je izšlo v osmih srbohrvatskih izdajah in je bilo prevedeno že na deset jezikov. — Zelo obsežno knjigo predstavlja delo Edvarda Kardelja »Problemi socialistične politike na vasi«, ki obsegajo s stavnim registrom vred skupno 340 strani. V njej so objavljene dopolnjene in razširjene osnovne za referatov tov. Kardelja na IX. plenumu SZDL v Beogradu, ki je bil 5. in 6. maja 1959. Knjiga obsegajo smernice in gradivo, ki je zelo važno za vsakega kmečkega proizvajalca in strokovnjaka, zlasti pa še za zadržnjo vodstva in politične aktiviste na podeželju in za vsakogar, ki se zanimal za razvoj socialističnih odnosov na naši vasi. — Končno sta v zbirki še dve kmečki strokovni knjižnici, in sicer »Reja krav molznic« piscev inž. Erika Eiselta in inž. Jožeta Ferčeta ter »Pridelovanje krme na njivah inž. Janeza Peroviča in inž. Jožeta Silca. Obe obravnavata kot priročnika na po 40 straneh dve važni panogi s področja živinoreje, katere dve predstavljajo dandanes eno od najvažnejših nalog v našem kmečstvu. Kmečka knjižna zbirka je v

Tople grede bodo bistveno pripomogle k rani proizvodnji vrtnih kultur

ZENA IN DOM ★ ZDRAVSTVO IN VZGOJA ★ OTROK IN DRUŽINA ★ ŽENA IN DOM ★ ZDRAVSTVO IN VZGOJA ★ OTROK

ENOLETNA SKUPNA AKCIJA PIONIRJEV IN MLADIH ZADRUŽNIKOV V ZNAMENJU PROGRAMOV

Premostimo vrzel med šolo in življenjem

V iskanju poti za čim bolj uspešnim zbljevanjem šole z življem in našo stvarnostjo čakajo reformirano šolo še velike naloge. Sicer drži, da je mlađa generacija sprejemljiva za vse napredno in hitro dojemna nove pridobitve, ki usmerjajo naše gospodarstvo po poti napredku, vendar zakoreninjene zaostalosti in togega vzgojnega sistema preteklosti les teoretičnimi postavkami in novimi učbeniki ne bi mogli odpraviti.

Med važne oblike dela, s katerimi bomo v dobri meri izboljšali delovno vzgojo, bistveni element v programih naših šol, vsekakor sodi obsežna skupna akcija pionirjev in mladih zadružnikov. Sodelovanje vseh družbenih, družbenih in gospodarskih organizacij zagotavlja uspešno izvedbo obsežnega načrta Zveznega odbora Društva prijateljev mladine. Spoznavanje in seznanjanje mladine z napredno in sodobno znanstveno kmetijsko proizvodnjo in vključitev mladega rodu v aktivno sodelovanje s kmetijskimi zadrugami bo osvetlilo mladini številna vprašanja novih odnosov na vasi.

Enotna akcija pionirjev in mladih zadružnikov bo trajala vse leto ter bo zrcalo programov, ki jih bodo sestavile zadružne organizacije, šolski organi, društva prijateljev mladine in druge organizacije. Torišče dela bodo šole in kmetijske zadružne, kjer bodo mladi ljudje z roko v roki sodelovali v praktičnih kmetijskih delih, obiskovali kmetijsko-gospodarske šole in tečaje, prirejali ekskurzije ter ob vsaki priložnosti razglašljali o vlogi našega gospodarstva, o njegovem pomenu za našo socialistično skupnost in se seznanjali s sistemom družbenega upravljanja.

V enoletno akcijo pionirjev ter mladih zadružnikov so vključene vse pionirske in šolske zadružne in otroški in mladinski kolektivi, ki bodo — kakor predvideva program — pritegnili tudi vse druge sekcijske in krožke, ki bodo svojo dejavnost vklaplji z njihovim delom.

Od začetka akcije je preteklo že več kot pol drugi mesec, zato poteka delo vseh sodelujočih delovnih skupin predvsem v znamenju sestavljanja programov, ki pa jih ponekod že izvajajo. Tudi pionirji in mladina našega okraja so na najboljši poti, da bodo v tem velikem delu uspeli. Lahko smo prepričani, da bomo kmalu ugotovljali pomen tega naprednega dela in da bodo naši mladi proizvajalci srečali na poti vsestranskega razvoja svojih sposobnosti koristne napotke za življenje in nadaljnje spoznavanje družbeno-ekonomskega dogajanja v mestu in na vasi. Dolžnost naših zadružničkih gospodarstev pa je, da jih bodo v teh prizadevanjih podprtih in jim nudili vso pomoč.

Na okrajnem odboru ZPM v Kopru smo zaprosili za nekaj podatkov o dosedanjem delu odbora, ki vodi priprave za letosno akcijo pionirjev in mladih zadružnikov in smo dobili naslednje podatke.

Akcijo vodijo precej uspešno okrajni, občinski in krajevni odbori. V te odbore so vključeni zastopniki raznih organizacij, ki sodelujejo pri tej akciji.

Na razširjeni seji okrajnega odbora letosne akcije pionirjev in mladih zadružnikov, ki so se je udeležili predsedniki občinskih pripravljalnih odborov, so ugotovili, da je akcija domala pri vseh družbenih in družbenih organih bila sprejeta z odobravanjem. Posamezni občinski odbori, kakor v Sežani in Piranu, so posvetili tej akciji še posebno pozornost in ji dali poleg splošnega vzgojnega pomena še družbeno pomemben smotter. V mnogih drugih krajih pa so organi, ki sodelujejo pri tem delu, sicer aktivni in sestavljajo programe, vendar ne posvečajo pozornosti koordinaciji v občinskem merilu. V občinah Koper in Postojna še sedaj niso formirali občinskega pripravljalnega

odbora, čeprav teče akcija že skoraj dva meseca. Prizadeti so razumljivo — predvsem pionirski odredi, aktivni LMS, AMZ in drugi neposredni udeleženci.

Na razširjeni seji okrajnega odbora za izvedbo programov so med številnimi sklepov poudarjeni posebno trije: organizacijsko je treba utrditi odbore pri občinskih in okrajnem odboru, ki bodo le tako lahko uspešno povezovati vse organizacije, vključene v temovanje; za akcijo je treba zainteresirati vse državljane, okrajni odbor in občinski odbori pa naj sklicajo posvetovanja z vodstvi političnih organizacij ter strokovnih združenj. Z upravniki zadruž na morajo nemudoma obravnavati občinske programe, da bo njih izvedba strokovno enotna; letosnja kongresno leto SZDL naj se odraža tudi v programih mladih zadružnikov in pionirjev, ki se morajo v ta namen povezati s stabi občinskih odborov SZDL in vključiti ter vklaplji delo. Le tako bo sodelovanje res uspešno in bo obrodilo začelene uspehe. (bb)

Pridne roke že rade pomagajo mamici pri kuhi

TUDI ZAVOD ZA POSPEŠEVANJE GOSPODINJSTVA BO SODELOVAL Z MLADINO

Bogat in daljnosežen program

Pri Zavodu za pospeševanje gospodinjstva v Kopru so sestavljanjem programa za enoletno akcijo pionirjev in mladih zadružnikov zelo pohiteli, kajti vsaka večja naloga terja skrbne priprave. Kakor vsi ostali programi družbenih in gospodarskih organizacij vsebuje tudi ta koristne in daljnosežne naloge, ki bodo v vsestranski dejavnosti naših mladih učinkovito pripomogle k uresničevanju zamisli: zblizati solo in življenje in nuditi mladini priložnost, da že v nežni mladosti spozna vse skrivnosti gospodinjskega poklica.

Razumljivo je, da je program Zavoda za pospeševanje gospodinjstva povsem prilagojen dejavnosti tega zavoda in vsebuje torej naloge s področja gospodinjstva, pomoč mladim zadružnikom in šolski mladini v obliku prirejanja gospodinjskih tečajev o pravilni prehrani, o sodobni

ureditvi stanovanja, o prehrani bolnikov, strežbi in podobno.

Sicer pa se seznamimo pobliže tudi z drugimi nalogami, ki jih je kar precej in bodo za maloštevilno osebje zavoda precejšnje delo. Zajeli so v program domala ves koprski okraj in kar je hvale vredno — tudi odmaknjene kraje — kjer doslej niso imeli priložnosti priti v stike s ljudmi, ki bi jih seznanili z vsemi pridobitvami sodobnega gospodinjstva.

Ob vsem tem bo ZPG v Kopru posvečal vso skrb šolskim kuhinjam, nudil strokovno pomoč, pomagal pri razporeditvi in organizaciji dela, pri sestavljanju jedilnikov in pravilni pripravi hrane, seveda vse ob sodelovanju mladine. Z organiziranjem tečajev za osebje šolskih kuhinj bodo primerno usposobili večje število moči, kajti sedanje zaradi stalnega menjavanja in zapuščanja delovnih mest povsod ne ustreza.

Zavod bo na terenu organiziral tudi gospodinjske tečaje skupno z organizacijami mladih zadružnikov. Vsak tečaj bo trajal 20 ur in bo vseboval razen gospodinjskega dela tudi predavanja o zadružništvu in delu mladih zadružnikov. Take tečaje bodo imeli v Prestranku, Hruševju, Knežaku, Hrušici, Premu, Gradinu, Borštu, Koštaboni in v Pučah. Stroške tečajev krije delno Zavod in delno organizacija mladih zadružnikov.

V kmetijsko-gospodarskih šolah v Štanjelu in Dutovljah, ki sta že tako in tako torišče dela Zavoda, bodo letos izvedli program iz gospodinjstva v strnjennem pouku. Če Zavod ne bo morebit dobiti gospodinjske učiteljice v kraju, kjer prireja tečaj, bo vodil pouk z lastnimi strokovnimi močmi.

Ne trdimo, da je Zavod za pospeševanje gospodinjstva v Kopru po obsežnosti programa na prvem mestu v našem okraju, vendar drži, da je že pravočasna in skrbna sestava nalog dokaz, da bodo pionirji in mladi zadružniki dobili vzornega učitelja predvsem v praktičnem pouku. b

Otožna pesem

(Nadaljevanje s 6. strani) petja... Vsak hip sta morala v globoko pod zemljo skopan rov, kjer sta sedla na vlažno črno prst. Prijela sta se za roko in prisluhnila. Nekjedaleč je grmelo in bobnelo. Cisto v bližini je pela brzostrelka.

Otroka sta se zdrznila, vztrpetala, a vendar — še vedno sta upala in verovala:

»Nekoč pride pomlad, lepa in svetla, lepa kot kdajkoli...«

A tista ljubljena, lepa pomlad še ni hotela priti. Mesto nje so prišli grdi, surovci ljudje. Odpeljali so mamo, bratca in sestrico. Daleč od doma, daleč iz ljube domovine so jih odgnali. V veliko nemško taborišče so jih zaprli. Tam je stala baraka ob baraki in v vsaki izmed njih je domovala lažka in beda. Barake so bile temne in žalostne. Za njimi sta posedala otroka in le še v mislih sta romala v svoj revni, a vendar ljubi domek.

»Sedaj v našo hišo ne sili več mraz,« je tiho rekla sestrica.

»Kje neki. Sedaj je poletje in sonce sveti vanjo...« se je nasmehnil bratec.

»In čenje, tiste divje čenje so prav gotovo zrele...«

»Seveda so zrele... Pa še kako so zrele...«

»In kdo jih bo zobal... Kdo bratec...«

»Kdo? Vrabci. Vrabci bodo imeli pojedino...«

»A vrabci...«

Za hip sta otroka umolknila. Potem je znova vprašala sestrico:

»In naša ura se je ustavila? Kaj praviš, bratec?«

»Seveda se je ustavila...«

»In v našem ognjišču ni več ognj...«

»Le čemu? Saj nikogar ni...«

»In muca? Kdo skribi za muco?«

»Kdo skribi? Pognila je... Umrla od lakoite...«

»Umrla... Uboga muca... Uboga nasa hišica... Nikogar več ni v njej. Samo še ptički letajo okoli nje... Kajne, bratec...«

»Da... Ptičev ne morejo zapreti v vagone...«

»Zakaj pa ne?«

»Peruti imajo in zato zbežijo...« Aja... Sestrica se je žalostno nasmehnila, »Skoda, ker tudi mi nima peruti...« je rekla.

Nekoga dne so odpeljali bratca. Ni-kdar več se ni vrnil. Sestrica je jokala, prosila, krila...

»Vrnite mi bratca... Vrnite mi... Vrnite mi...«

ga... Vrnite mi tako hudo... zaka...«

Bilo je konec vojne. Sestrica se je vrčala proti domu brez ljube bratca, brez dobre mamic. Hodila je mimo porušenih nemških mest, mimo izpraznjenih trgov in vasi. Hodila je počasti, kakor starka. Noge so se ji zapletale. Sredi razvalin nedkajne nemške vase se je ustavila. Morala se je odpočišči. Noge so ji odpovedale. Utrujena je sedla na zelen travnik.

»Kako sovražim Nemce...« je tiho ponavljala. »Vse so mi vzel. Fej! Nemška zemlja! Fej, nemški zrak... Zadušljiv je, umazan, grd... Kako zoprn, kakov...«

A kot bi šele tedaj uzrla razbito hišo pred seboj, je sredi stavka utihnula.

»Ali ne... zemlja ni kriva... je

tiho pomisnila. Tudi ta zemlja je trpela zavoj vojnih grozot... Tudi... krivi so... ljudje... da, ljudje...«

Iizza porušene hiše so prilezli otroci. Nemški otroci. Bili so umazani in po licoj so jim tekle solze. Kljucali so mamo, atej... Kljucali so ju zaman... Obsedeli so na pragu porušene hiše in se zagleddali... sami niso vedeli kam...

Mimo njih je priplaval pisan metulj. Po starci, ožgani omari je zaplesal hišček. Civkali je in frotal s perutnicami...

Otroci so se dvignili, stekli se za metuljem, se zagleddali za ptičem, ki je izginjal gori visoko v neb. Ob poti so užrli cvetlice. Spogledali so se in nasmehnili. Z velikimi sopi rož so se vrnili s travnika, in vse, kar so imeli, so položili na prag porušene hiše...

Iizza ruševin je prilezla sestradana mačka. Otrioci so obrnili žepe in s poslednjimi drobtinami nasiliti lačno žival...
* * *

Takrat je v srcu sestrice ugasnilo poslednje sovraščvo. Nič več ni sovražila nemške zemlje, nič več ni rekla, da je zrak na Nemškem zadušljiv in težak. Pred njo so stali nemški otroci in vedela je: tudi oni niso zeleli vojne! Tudi oni so trpeli zavoj vojnih grozot...

Dvignila se je in nadaljevala pot.

»Vsi otroci na svetu so enako dobri in pošteni...« je tiso ponavljala v sebi. »Vsi otroci, pa naj govorijo slovensko ali srbsko, poljsko ali češko, rusko ali kakor koli, vsi otroci kjer koli je besnala vojna, so enako unali in verovali: nekoč nam bo lepo. Spet bomo brezkrivo objemali mame in očete... Brez strahu bomo legali v svoje postelje. Tekli bomo na travnik, trgali pisano cvetje, poslušali ptice, se veselili toplega sonca... Kajti na vsem svetu so otroci enako dobri in pošteni. Na vsem svetu otroci enako misijo in ljubijo. Ljubijo mame in očete, bratce in sestre. Ljubijo ptice, cvetlice, sonce in trato in gozd in vse, vse, kar je na svetu...«

Babica je utihnila. Njene zgodbe je bilo konec. Le še dve solzi sta ostali po njej. Kanili sta na sinjero Metkino krilo. Prva solza je bila babičina in druga Metkina...

Metka se je dvignila v babičinem naročju, razprostrnila je roke, objela babico z vso močjo:

»Babičko je zaklicala. »Jutri bova spet poiskali tiste otroke... saj veš... tiste... tiste nemške otroke... Potem bova poiskali francoske, kitajske, ruske, poljske... vse, vse, kolikor jih je na svetu...«

Zalostno pa je, ker so mnogi ljudje po svetu pozabili na prestano trpljenje in vojne grozote. V svoji maščevalni ihči bi radi ponovno pripravili hudo trpljenje judovskim otrokom. Treba bo storiti vse, da se to nakane preprečijo, da se obrani mir in lepo življenje vsem otrokom sveta. Naj bi se pri priči posušili roke vsem tistim, ki bi s kljukastimi križi radi zanetili novo nesrečo na svetu!

Dve otroški oblekci: ena iz temne, druga iz svetlega blaga, kroj pa je isti. Obe imata bele ovratnice, manšete in dve mali pentli v pasu. Tudi šiv, ki teče od ramen do pasu, je obšit z belim trakcem. V pasu imata oblekci dve globoki gubi, tako da je krilo primerno široko.

SLOVENSKI JADRAN
V SLEHERNO HIŠO SLOV. PRIMORJA!

MI IN MORJE ★ MORJE IN MI ★ MI IN MORJE ★ MORJE IN MI ★ MI IN MORJE ★ MORJE IN MI

OB VSE VEČJEM PROMETU V NOVEM KOPRSKEM PRISTANIŠČU

Naraščajoče potrebe prehitevajo možnosti

Vedno več linijskih in drugih prog skozi Koper — Prekratka operativna obala je ozko grlo, ker bi sicer naša podjetja lahko opravila veliko več razkladan in razvoza blaga

V letušnjem letu bodo prihajale v koprsko pristanišče ladje po svojih rednih linijah. Eno progo so uvedli že v tem mesecu, ostali dve bosta pa uvedeni z marcem mesecem. Redne linije so, oziroma bodo, naslednje:

Spoštna plovba Piran: z ladjo »Bled«, »Bovec« in »Bohinj« bo vzdrževala redno zvezo s Severno Ameriko.

Kvarnerska plovilna Reka: z ladjama »Solin« in še eno bo vzdrževala 15-dnevno zvezo z Izraelom (Haifa, Tel Aviv).

Jadranska linijska plovilna: z mesecom aprilom bo odprla redno tedensko zvezo s potniško-tovornimi ladjami z Grčijo (do Krete).

Visoka januarska plima

V dneh od 14. do 18. januarja je visoka plima preplavila letos tudi pristaniško obalo v Piranu ter zavila Tartiničev trg. Posebno visoka je bila v dopoldanskih urah 15. januarja, čeprav je pihal samo zmeren jugozahodnik. Prebivalci ne pomnijo tako visoke plime že nekaj desetletij. Voda je prodrla skoraj v vse pritlične prostore na trgu; tako je bilo n. pr. v novi poslovalnici »SAP« 10 cm vode.

Pomorstvo št. 12/1959

Zaključna številka XIV. letnika revije pomorskega gospodarstva in misli, kakršen je podnaslov mesečnika »POMORSTVO«, prinaša uvednika kapitana Marka Kurtinija, »14 let v službi pomorske misli«, sledijo razprave o novih ladjah Jugoljnije, o razvoju ladjedelnice »3. maja«, o lošnjski ladjedelnici in še vrsta strokovnih člankov. Naj med bogato in raznovrstno vsebino omenimo še razgibanje o vlogi ladijskega zdravnika, o novi teoriji o splošnem kroženju zraka v ozračju, o koroziji in zaščiti korit itd. Opazljivo je na oba potopisa o krožnem potovanju z Jugoljnijo in »Zvonjenju nad Magago«, kakov tudi na članek »Sueški prekop v Številki XIV.«

Mimo nekaj krajišč poročili o prometu v koprski luki, o Dnevu ribištva v Izoli in opravljenih izpitih slovenskih pomorskih člankov je v slovenščini še Hinka Wilfana oris »Paške čipke in soline«, Viktor Pirnat pa prikazuje vabiljivo sliko bodočnosti v LETOVISCU SLOVENSKO PRIMORJE. Povzetek važnejših člankov je v angleščini.

Bogato ilustrirana številka ima kot vedno tudi prilogi Vestnik Združenja pomorskega bordinarstva in Bilten Pomorstva z zelo zanimivimi poročili in vestmi.

V rubriki »Gibanje tujih ladij skozi naše luke« sta navedeni tudi slovenski luki Piran in Koper.

Celotno letnik POMORSTVA 1959 — 12 števil — je zajel 510 strani velike osmerek. Obe prilogi 66 strani.

POMORSTVO izhaja na Reki, slovensko uredništvo ima v Ljubljani.

kje so ladje

M/I »BIHAC« je 17. januarja priplula iz Melille v Emden, kjer manipulira s tovorm.

M/I »BLED« je 12. decembra priplula v Piran, kjer je v Remontni ladjedelnici Splošne plovbe v rednem popravilu.

M/I »BOHINJ« je 18. januarja priplula v London, kjer manipulira s tovrom.

M/I »BOVEC« je 20. januarja priplula iz Port Kaida v Beyrouth, kjer manipulira s tovorm.

P/I »DUBROVNIK« je 8. januarja priplula v Šibenik, kjer naklada tovor za Veliko Britanijo.

M/I »GORANKA« je 20. januarja priplula iz Hamburga v Antwerpen, kjer razklašča.

M/I »GORENJSKA« je 20. januarja priplula iz Reke v Koper, kjer manipulira s tovorm.

P/I »LJUBLJANA« je 20. januarja priplula iz Odese v Jugoslavijo.

M/I »MARTIN KRPA« je v ladjedelnici v Trogiru v rednem popravilu.

M/I »PIRAN« je 18. januarja priplula v Aleksandrijo, kjer naklada tovor za Reko.

P/I »POHORJE« je 8. januarja priplula na Reko, kjer razklašča tovor.

P/I »ROG« je 18. januarja priplula v San Francisco, kjer manipulira s tovrom.

P/I »ZELENGORA« je 5. januarja odplula iz Emdena za Kawasaki.

Pogojne pomorske zvezze s koprskim pristaniščem želijo uvesti redne ali pogojne linije sledče ladijske družbe:

American Export Line: zveza s Severno Ameriko enkrat na mesec.

Jugoljni Reka: zveza s Severno Ameriko enkrat na mesec; zveza z Bližnjim vzhodom dvakrat na mesec; zveza s Srednjim vzhodom enkrat na mesec; zveza z Daljnjim vzhodom enkrat na dva meseca; zveza z Južno Ameriko enkrat na mesec; s severno Evropo dvakrat na mesec.

KNSM Hollandija: mesečna zveza z vsemi pristanišči na svetu s pretvorom v Amsterdamu in z direktnim konosmanom.

ZIN Line Izrael: zveza z Izraelem dvakrat na mesec.

Enrico Sperco Trst: družba bi petkrat na mesec vzdrževala zvezo z Bližnjim vzhodom (Beyrouth, Port Said, Aleksandrija, Heraklion, Lattakia, Famagusta ter z vsemi pristanišči na svetu s pretvorom v Port Saidu); zvezo bi vzdrževala ladje »Irma«, »Enri« in »Carso«.

D'Adda Trst: z ladjami »Vittoria S.«, »Mimina S.« in »Nova Fides«, »Milvia« in »Citta di Perseo« bi vzdrževala s Tunisom in Alžirom zvezo dvakrat na mesec ter s Tripolisom trikrat mesečno. Zahtevajo vsaj 25 ton tovora za pristanek.

Gibanje prometa

Predvidevajo, da bo vsak mesec pristalo v koprskem pristanišču 7 ladij redne proge in 22 ladij pogojne ali redne proge, ki bodo morda še odprte. Tako bo v Kopru pristajalo po 29 ladij na mesec. To so pa samo linijske ladje, če vračunamo sem še ladje svobodne plovbe, bo promet v koprskem pristanišču vsaj še enkrat večji.

Razumljivo je, da bo skoraj nemogoče opraviti normalen promet v pristanišču, kjer je moč privezati le eno samo ladjo. Zaradi tega bo treba čimprej zgraditi 400 m operativne obale, kjer bi lahko navezali tri ladje hkrati. Za zgraditev še enega vezta t. j. 135 m operativne obale, ki jo bodo zgradili do konca leta, bodo potrebovali 229 milijonov din. Nadaljnji 238.600.000 dinarjev bi pa potrebovali za najnujnejo mehanizacijo. Koprsko pristanišče bo moglo tako bolje razbremenjevati reško pri-

stanišče, saj je v zadnjih mesecih čakalo na sidrišču pred Reko po 5 do 10 ladij, 5. I. 1960 pa kar 21 ladij.

Pristanišču Koper izdelujejo ekonomsko študijo, po kateri naj bi se koprsko pristanišče specjaliziralo za prevzem hitro pokvarljivega blaga. V ta namen delajo projekte za izgradnjo hladilnice v pristanišču, program za izdelavo umetnega ledu in načrte za potrebna skodišča in skladiščne naprave. Dosedanje analize dokazujo, da bi lahko že sedaj dobili ponudbo za približno 250.000 ton takšnega blaga.

Novo koprsko pristanišče je že skoraj nenehoma zasedeno, kolikor le more sprejeti ladji. Skoraj ne mine več dan, da ne bi bila ob njen pomol privzeta velika čezoceanska ladja. Te dni razklašča 9.500 ton sladkorja turska p/l »Sadikzade«. Desno je pravkar dograjeno tranzitno skladišče, ki že služi svojemu namenu.

Da bo naša obala še bolj zelena

in Fijeso, ki meri 40 ha. Največ bodo zasadili cedre, ciprese ter depsi in krmski bor. To drevje namreč najbolj ustreza tamkajšnjemu podnebju. Sadili bodo večletne sadike, da bi pogozditev čimbolj uspela. Kompleksno pogozditev bodo nadaljevali na severnem pobočju Pacuga in Karbonare in pobočje nad cesto na

Valeti, kjer se spusti cesta iz Strunjana proti Portorožu. Za pogozditev ob prometnih poteh bodo skrbeli Uprava komunalnih dejavnosti Piran, podjetje »Cvetje« in KZ Lucija. Del gmotnih sredstev za pogozdovanje bo prispevala sekcija za pogozdovanje pri OLO Koper, ostalo bo treba najti v lokalnih virih.

Pomorski taborniki v Piranu

Lani so ustanovili v piranskem občini prvi odred slovenskih pomorskih tabornikov. Nadeli so si ime »Odred Sergeja Mašere«. Doslej se je včlanilo vanj že več kot 150 mladincev in mladink iz Pirana in Portoroža. V Piranu imajo tri čete — »posadke«, katerih pravijo. Najdelavnjeji vodi so na Pomorski srednji šoli, pa tudi na osemletki, ki zaostajajo mnogo za njimi. Zdaj imajo vodniški tečaj, katerega poseča 9 mladinc in mladincev; njihovi uspehi dokazujo, da izbira ni bila slaba.

M/I „Wilhelm Nübel“ v Piranu

V nedeljo je pristala v piranskem pristanišču 4 tisoč tonska zahodnonemška tovorna ladja »Wilhelm Nübel« iz Emdena. Iz Aleksandrije je pripeljal 3.300 ton riža za našo preskrbo. Ladja šteje 52 mož nosadke. Tovor so razkladali 4 dni. Ladja je pristala v Piranu, ker v Kopru ni bilo

prostora zaradi drugih ladij. Izkazalo pa se je, da piranske pristaniške naprave ne ustrezajo pretovarjanju takih bremen, celo cestisce se je vdalo pod velikimi kolesi težkih tovornjakov, tako da so se kamnite plošče vgrezile, kjer so vozili komioni.

Jule

Posebne težave imajo s svojim klubskim prostorom. Z navdušenjem so pred nedavnim očistili nek prostor v stavbi otroškega vrtca, potem je dobil pa vrtec kredit za adaptacijo in piranski taborniki so ostali brez klubskega prostora. Na svoji seji si je zaradi tega starešinski svet zastavil kot najvažnejšo nalogo — priti do primernega prostora. Razen tega so sprejeli tudi predlog okvirnega programa odreda, ki naj bi bil v znamenu tekmovanja na naslov najboljšega voda v posadki in odredu. Vsak tabornik bo moral opraviti letos 2 članska izpita. Letos naj bi imelo vsaj 100 tabornikov svojo uniformo. V Piranu bodo letos prvič praznovali Dan tabornikov; na dan občinskega praznika naj bi pa odred razvila svoj prapor ter zastave vodov in posadk.

V pomladnem in letnem času bodo posadke priredile več izletov po morju in po kopnem. Letos nameravajo prirediti tudi svojo razstavo.

J. Lenassi

Iz zlate dobe paketov

potihoma klel in se dolgo ni upal ljudem pred oči.

Nekje drugje, tudi v brkinih hribih. Trije bratje. Najstarejši je pred mnogimi leti odpotoval v Ameriko in si v pittsburghih jeklarnah pri težkem delu žgal kožo in kosti. Bil je trezen in bil je varčen, pa si je skozi desetletje pridobil kar lepo hišico in po delavskih pojimih že skoraj bogat.

Ker je na vabila staršev odgovoril, da se ne bo vrnil, da naj kar druge-

mu bratu grunt izročijo, so to res storili in tega oženili doma. Tretji brat se je izučil čevljarsvja in se prizadel v neko ubožno družino, kjer si s slovo in dreto skromno preziviljaj svoje in priženjene člane tega doma.

Dokler so starci bili živi, jim je starejši od časa do časa pisal in vtaknil včasih tudi kak dolar v pismu. Ko pa sta končno oba, očka in mama, zatisnila drug za drugim oči za veselje, so pisma starejšega postala še bolj redka. Kaj pa hočemo, delavske roke primejo le nerade za pero.

Potem so bežala leta mimo kakor vlek in z njimi razni čudoviti dogodki v svetu. Vsi trije bratje, čedalje bolj loteni drug od drugega, so živelj svoja individualna življenja ter bili vsako leto za eno leto starejši.

Pa je izbruhnila druga svetovna vojna. V njej je pogorela starja Jugoslavija, iz pepla pa je pak kakovit. Amerikanec, najstarejši od treh imenovanih bratov, se je tudi zganil. Kar nenadoma je poslal paket drugemu bratu na dom in ga v pismu prosil, naj mu sporoč, kajšno življenje je vendar tod in kako se godil njemu ter mlajšemu bratu.

Amerikanec, najstarejši od treh imenovanih bratov, se je tudi zganil. Kar nenadoma je poslal paket drugemu bratu na dom in ga v pismu prosil, naj mu sporoč, kajšno življenje je vendar tod in kako se godil njemu ter mlajšemu bratu.

Drugi brat je pa bil bistromen kot tisti v pravljicah. Zasiutil je v Amerikanec zlati student ter ga je sklenil izkoristiti. Sedel je na mizo in pisal:

... živimo v strašnem trpljenju, posebno mi kmetje. Pobirajo nam

živino, nalagajo nam ogromne davke, če pa kdo pogodrja, ga zaprejo ali poslujejo kam daleč na prisilno delo... Se najlepši shajajo tak kot je najnižji mlajši brat. Lepo v senci sedi, krpa čevljie in se posmeju nam kmetom. Saj on, ker nima zemlje, dobiva živež in drugo blago na kaznico po zelo nizki ceni. Nam kmetom takih nakaznic ne dajo. Ljubi brat, če nam le moreš nam pomagaj... In tako dalje čez štiri strani.

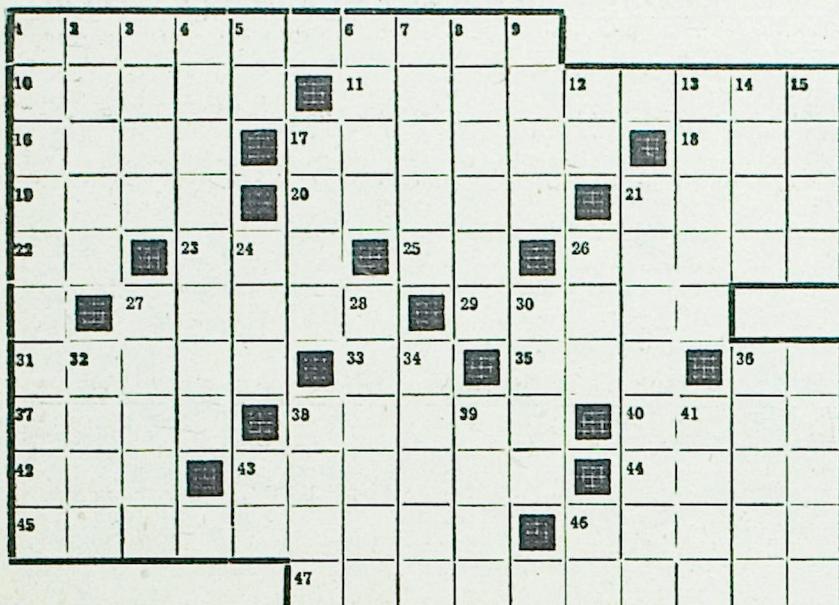
In Amerikanec je pošiljal. Pakete in denar. Tudi najmlajšemu je poslal nekaj, ta najmlajši pa — se vidi da mu je dobro — mu piše nazaj, da ni take bede ne, kot mnogi tožijo. Da se je med našim narodom le preveč razpasla beraška manjica in da je to začelo postajati že ogabno.

Pretelko je nekaj let, pa se nenašla ponovni prav tako zgodovina kot pri prejšnjih dveh tetkah. Amerikanec je nekoga dne nenapovedan padel skozi vrata rodnega doma kot hrošč s komaj ozelenelega drevesa spomlad. Padel je v hišo čvrst in kreplak in kakor se je izkazalo zel zdravih in bistrih oči.

Naselj je moderno prenovljeni hiši in električno luč v njej. V hlevu, tuji prenovej, šest lepih krov in par močnih konj. Tudi tu elektrika. Celo majhen dinamo, ki je poljubno gnal cirkularko ali slamorežnico, je našel v lopi. In še mnogo drugih znamen blaginje je našel.

Zvezčer, ko je sedel v krogu družine in občudoval lepo oblečene otroke, je rekel bratu skoraj boječe:

»Jaz sem mislim, da res življi v siročaju. Smo drugače bili ubogi nekoč. Ce pomislim, kaj vse si mi natevam v pismih...« Domaci se je razhudil: »Vse te izboljšave sem s težkim trudom in velikimi stroški napravil sam. Ti si mi pomagal, drugi pa nihče ne. Se mlajši brat mi noč ustreči, čeprav sem ga prosil in bi mu tudi plačal.«

Vedoravno: 1. tip nemških ljudskih avtomobilov, 10. najpomembnejši angleški pesnik, dobitnik Nobelove nagrade 1. 1948, 11. umetnostna smer, ki posebej poudarja čustva in domišljijo, 16. gosta svilena ali volnenega tkanina, 17. mesto v sev. Italiji, 18. stalno bivališče, 19. »električna« morska riba, 20. hrab pri Beogradu, 21. angleški klasični pesnik in pisatelj (Alexander), 22. enaka samoglasnica, 23. vse (angl.), 25. stavčna nikalica, 26. denarna enota ZDA, 27. zvezca, združba, 29. portugalski otoki v Atlantiku, 31. izrastki na glavi, 33. predlog, 35. če, 36. začetnici sodobnega slovenskega pisatelja (»Rad sem jih imel«), 37. geometrijske tvorbe, 38. hudič, vrag, zlodje, 40. del glave (mnogo), 42. moško ime, 43. stranice pravokotnega trikotnika, 44. država v Prednjem Aziju, 45. kovinska piha s klarinetnim glasom, 46. strela, 47. močno izsesana cev, s katero moremo izrabljati električni tok (se rabi pri radijskih in drugih električnih aparatih).

Napščno: 1. mesto jugozahodno od Pariza, kjer je bilo podpisanih nekaj mednarodnih pogodb, 2. lepo vedenje, 3. drevje s srčastimi listi, 4. jesensko sadje, 6. naslovni junak daljše Trdneve povesti (»...in Zman«), 7. moško ime, 8. vlnorodna italijanska pokrajina, 9. znan Zolajev roman o pariški prostitutki, 12. medmet, 13. mališki, 14. okrogel kup, 15. prebivalka velike ameriške države, 17. najmlajši sovjetski šahovski velemoješter, 21. referat, 24. generalni sekretar OZN pred Hammarskjöldom, 26. ladjedelninski objekt, 27. begunec, ubežnik, 28. tuje

moško ime, 30. ime popularnega angleškega pisatelja pustolovskih romanov z »Divjega zahoda« Greya, 32. Verdijeva opera, 34. glavno mesto prijetljive balkanske države, 36. tlesk z jezikom, 38. dobro zavarovan predel v bančni zakladnici, 39. prvi znani rimski založnik, Ciceron prijatelj, 41. pesniško ime za Irsko, 43. časovni veznik, 46. kemični znak za brom.

Mali oglasi

DOBRO OHRANJEN PIANINO kupim. Ponudbe pošljite na upravo lista pod »Pianino«.

POMOČ ZA GOSPODINJSTVO v popoldanskih urah sprejem takoj. Cetin, Koper, Prešernov trg 5.

Tako sprejmemo **DVA ŠOFERJA** C-kategorije. Avto-moto društvo Koper.

Razpisujemo dve delovni mesti samostojnih **KNJIGOVODIJ — RAČUNOVODIJ** z nastopom službe po dogovoru. Osebni dochodki po tarifnem pravilniku zavoda. — Prijave dostavite pisorno ali ustno na noslov **KNJIGOVODSKO-REVIZIJSKI ZAVOD KOPER**.

Ob smrti mojega dragega moža

DUŠANA ŠISKOVICA

se iskreno zahvaljujem zdravnikom Internega oddelka, posebno pa dr. Rapotcu in sestram tega oddelka bolnišnice v Kopru. Prav tako iskrena hvala dr. Koblarju in dr. Jeršku s Kozine, ki sta mu lajšala trpljenje do zadnjega trenutka; hvala tudi go-spodu župniku.

Zahvaljujemo se tudi vsem prijateljem, znancem in sorodnikom, zlasti vsem darovalcem vencev in cvetja, nadalje vsem, ki so ga spremili na zadnji poti in vsem onim, ki so mi izrekli pismeno ali ustno sožalje.

Iskrena hvala pevskemu zboru za ubrane žalostinke in tov. Viktorju Sosiču za poslovilne besede ob odprttem grobu.

Kozina, 20. januarja 1960

ZALUJOČA ZENA ANA

Jack London: 82 SMOKE BELLEW

Anton je bil neki indijanski ženi pripovedoval o njeni materi, ki da je bila hči visokega uradnika Hudson-bayske družbe. Pozneje je Indijanka povedala Labiskwee, kar je bila zvedela od Antona; imena svoje matere pa ni zvedela nikoli.

Od Danny McCana ni mogel Dimač ničesar zvedeti, kajti mož ni maral pustolovcev. Življenje v divjini — in že deveto leto — je bilo zanj grozno. V San Franciscu so ga bili ugrabili mornarji in ga odvedli na ladjo, ki je nameraval odpeljati na lov na kite. Pri rtu Barrow se mu je bilo s tremi tovarši posrečilo ubežati. Dva sta bila na begu umrla, tretji pa ga je bil na strašni poti proti jugu zapustil. Dve leti je potem Danny živel med Eskimi. Tedaj je končno zbral tol'ko poguma, da je nadaljeval pot proti jugu. Ko je bil oddaljen le še nekaj dni od naselbine, ki jo je bila zgradila družba Hudson Bay, ga je bil oddelek Snassovih mladecev ujel in odvedel s seboj. Danny McCan je bil majhne postave, bolj omejene pamesti. Po vrhuh je še jadikoval, ker je bil bolan na očeh. Govoril in sanjal je samo o tem, kako bi se vrnil v svoj ljubljeni San Francisco in nadaljeval svoj blaženi zidarski poklic. —

»Vi ste prvi izobraženec, kar smo jih ujeli,« je omenil Snass Dimaču neki večer pri ognju. »Izjema je samo stari Four Eyes. Indijanci so mu bili dali to ime. Nosil je namreč naočne, ker je bil kratkovid. Bil je profesor zoologije. (Dimač je opazil pravilno izgovorjavo besede.) »Pred enim letom je umrl. Moji ljudje so ga pobrali, ko se je bil ločil od neke ekspedicije v Gornjem Porkupinu. Bil je inteligenten, da; toda tudi norec je bil.

Radio KOPER

NEDELJA, 24. januarja: 8.00 Domačne novice — 8.05 Kmetijska oddaja: O dogovaranju za od kup kmetijskih tržnih viškov — Solanje gozdarskih kadrov — Osnovne organizacije SZDL na podezelju — Obisk na slovenskih farmah, prioveduje Gustav Guzej, sekretar objektiva komiteja ZKS Piran — 8.30 Z narodno pesmijo v nedeljsko jutro — 9.00 Nedeljska reportaža: Obala bodočnosti — 9.15 Zabavni zvoki — 13.30 Sosedni kraji in ljudje — 14.00 Glasba po željah — 15.00 Vesti — 15.10 Za vas smo izbrali spored zabavnih melodij.

VSAK DAN je ob 7.15 in 7.40 Glasba za dobro jutro, vmes ob 7.30 Poročila. Poročila so nato še ob 13.30 in 15.00. Ob 15.10 pa zabavna glasba, vmes reklame.

PONEDELJEK, 25. januarja: 13.40 Kmetijski nasveti: Kooperacija v zaščiti rastlin — 13.45 Pisana palata zabavne glasbe — 14.30 Sportna oddaja — 14.40 Izbrana melodijska — 15.20 Trio Avenšek z Dano Filipičevem in Francem Korenom.

TOREK, 26. januarja: 13.40 Kmetijska univerza: Veterinarski pregled živil — 13.50 Odlomki iz oper — 14.30 Sola in živiljenje: Popoldan s tolminskimi pionirji — 14.50 Glasbena medigra — 15.20 Narodne pesmi in plesi iz raznih krajev Jugoslavije.

SREDA, 27. januarja: 13.40 Kmetijski nasveti: Pripravimo se na pomladansko setev — 13.45 Od melodije do melodije — 14.30 Kulturni obzornik: Po Bistrškem — 14.40 Igralni Veseli planšarji — 15.20 Tri uvertere Franzna Suppeja.

CETRTEK, 28. januarja: 13.40 Kmetijska univerza: Glivice uničevalke rastlinske krme — 13.50 Trije odlomki iz operete »Boccaccio« — 14.00 Glasba po željah — 14.30 Pogovor z volivci — 14.40 Glasba po željah — 15.20 Dalmatinske pozveke.

PETEK, 29. januarja: 13.40 Kmetijski nasveti: Priprava semenskega

krompirja na Koprskem — 13.45 Od melodije do melodije — 14.30 Domača aktualnost: Zbori volvcev — naš vseljudski parlament — 14.40 Partizanske pesmi poje zbor »Srečko Kosovel«, akademski in invalidski partizanski pevski zbor — 15.20 Slovenske narodne igre Borut Lesjak.

SOBOTA, 30. januarja: 13.40 Kmetijska univerza: O kvaru živil — 13.50 Popekje v ritmi od tu in tam — 14.30 Primorski teden — 14.45 Igra orkester Stanley Black — 15.20 Okroglo in poskočne.

Kino

KOPER — 22., 23. in 24. januarja ameriški cinemascope film TRIJE EVINI OBRAZI; 24. januarja (matinija) japonski barvni film STREHA JAPONSKE; 25. in 26. januarja jugoslovanski film TRI CETRTINE SONCA; 27. in 28. januarja jugoslovanski barvni cinemascope film MISS STONE.

IZOLA — 22. januarja japonski film STREHA JAPONSKE; 23. in 24. januarja jugoslovanski film TRI CETRTINE SONCA; 25. in 26. januarja ameriški barvni film NJENO ZIVLJENJE; 27. in 28. januarja ameriški barvni cinemascope film DIRKA ZA SONCEM.

PIRAN — 22. januarja češki cinemascope film NEVARNA IZNJDABA; 23. in 24. januarja sovjetski film DVODOBJ; 25. in 26. januarja ameriški film OBZIRNI KAPITAN; 27. in 28. januarja nemški barvni film LAZNIKI KAPITAN.

PORTOROŽ — 23. in 24. januarja jugoslovanski film VELIKI IN MALI; 25. januarja češki cinemascope film NEVARNA IZNJDABA; 26. januarja sovjetski film DVODOBJ; 27. in 28. januarja ameriški film OBZIRNI KAPITAN.

SMARJE — 23. januarja japonski barvni film STREHA JAPONSKE; 24. januarja francoski barvni film NJENO ZIVLJENJE; 25. januarja jugoslovanski film TRI CETRTINE SONCA.

SKOFIJE — 23. januarja francoski barvni film NJENO ZIVLJENJE; 24. januarja japonski barvni film STREHA JAPONSKE; 27. januarja jugoslovanski film TRI CETRTINE SONCA.

SEZANA — 23. in 24. januarja francoski film BREZ DRUZINE; 26. in 27. januarja sovjetski film DOM V KATERJEVIM; 28. in 29. januarja poljski film RESNICNI KONEC VELIKE VOJNE.

POSTOJNA — 21. in 22. januarja ameriški barvni film SENCI VESAL; 23. in 24. januarja francoski barvni cinemascope film VRNIL SE BOM V KANDARU; 26. in 27. januarja francoski film MONT-PARNASSE.

PRESTRANEK — 23. in 24. januarja ameriški film ZIGOSAN; 27. in 28. januarja poljski film EROICA.

PIVKA — 23. in 24. januarja ameriški film KOVINSKA ZVEZDA; 27. in 28. januarja francoski film NA SMRT OBSOJENI JE POBEGNIL.

IZ LJUBEZNI DO UMETNOSTI

(Nadaljevanje s 5. strani)

zamisel, saj bodo ogled in kritika obiskovalcev le vzpodbuda za nadaljnje delo razstavljevalev.

Tako po razstavi pa bo pod okriljem DPD Svoboda Koper ustanovljena šola za slikarje-amaterje oziroma nekak slike-skolo-amaterski tečaj, ki ga bosta vodila inž. Drago Škerlavaj ter prof. Miro Cetin. Prepričani smo, da bodo ustanovitev tega krožka toplo pozdravili vsi, ki se zanimajo za dvig in napredek ljudskega kulturno-prosvetnega udejstvovanja.

Inž. M. Janežič

nikov. Seveda zdaj Galebu vsi ti dinarji ne bodo nič hasnili in bo treba verjetno še katerega pri-makniti, preden bo vsa ta godila pošteno kuhanja in pojedena — čeprav naj si po drugi strani se-medelski potrošniki vina nikar ne misljijo, da bodo prišli do tistih dinarjev, ki so jih preveč plačali.

No, vidite, dragi prijatelji, in sem izpraznil svojo malho — zdaj pa k stvari! Kot rečeno, imam namen obiskati zgornje področje. Če bi se ne mogel zaradi hudo nagajive Zime pravočasno vrniti in spet napolniti koš, pa objavite samo tole pismo in v mojem imenu lepo pazdravite vse bralec!

Ker se torej Vane do zaključka redakcije še ni vrnil s svoje poti — ne daj usoda ustreči želji kakšnega njegovega »prijatelja«, ki ga je morda kdaj ocusal v svojem koticu — smo storili po na-ročilu in objavljamo le pismo, ki nam ga je pustil pred svojim odbodom. Prihodnjič na vam bo že sam povedal, kako je bilo v go-steh na Postojnskem in na Krasu.

Uredništvo.

Barba Vane pravi...

Dragi moji prijatelji! Tole vam pišem še prejšnji teden — se pravvi, da bo pismo staro že najmanj teden dni, ko bo objavljeno, če medtem ne pošljem ali prinesem v uredništvo drugega. Kot vidite, je to ukrep zato, ker se odpravljam na Postojnsko in na Kras, kjer je bojda velika zima in hud mraz s snežnimi zmeti, ki jih sproti obnavlja botra Burja. Posušil sem svoje predale in skoraj nimam nič aktualnega — razen — čakajte... Aha glejte, tote imam pa le še v srcu:

Iz Izole seveda. Kino obiskovalci se v Izoli hudo pritožujejo, da jih v dvorani zebe in da je slabša kot ključavnica delavnica — kar na betonu deske, pri vratih pa piha v dvorano, da je jo. Pravijo še, da mora človek imeti že precej poguma, če hoče v teh mrzlih dnevih v Izoli v kino, v tisto prepipano in nezakurjeno dvorano. Kar poskusite, če ne verjamete!

Mimogrede še v Koper, kjer so

mi na koncu Čevljarske ulice pri nekem zasebnem slaščičarju prodali tako torto, da me je po dveh griljajih dva dni črvilo po trebuhi. Po dveh griljajih pravim, ker tretjega nisem mogel več napraviti — sem namreč v torti zaledil še niti od blaga ali vrečevine. Po tem sem sklepal, da je bila moka vsaj trikrat presevana — skozi rejto.

In še vedno v Kopru — pri Galebu in njegovih poslovalnicah: ne da bi pristojni nadzorni organi nalačkar naprej tiščali svoje nosove samo tjakaj, so ugotovili, da je to gostinsko podjetje prodajalo pokvarjeno kislo vino v svojem osrednjem obratu in na Škojnah (na bloku v Elerjih), v Semedeli, kjer ima tudi poslovalnico, pa so od 10. decembra pri na do dneva odkritja prodajali vino za deset dinarjev dražje pri litru, kot pa bi smeli in so zato pri 986 litrih vina tako neupravičeno zaslužili 9860 dinarjev na račun semedelskih potroš-

janca, med njimi, ki bi se drznili zoperstaviti ukazom njenega očeta.

Cim več je Dimač izvedel od nje, tem skrivnostnejši se mu je zdel Snass.

»Povej mi,« je vprašala deklica, »ali sta res živela mladeniči in deklica, ki sta se imenovala Pavel in Franciška in se zelo ljubila?«

Dimač je prikalil.

»Four Eyes mi je pravil o njiju,« je rekla veselo. »Torej se ni zlagal. Vidiš, nisem zagotovo vedela. Vprašala sem očeta, toda, hu! kako je bil hud! Indijanci so mi povedali, da je potem strašno ozmerjal ubogega Four Eyesa. Potem sta bila Tristan in Isolda — dve Isoldi. Oh, kako je bilo to hud! Vendar bi tudi jaz rada tako ljubila. Ali vsi mladeniči in deklice na svetu ljubijo? Tukaj pri nas ne. Tukaj nič ne ljubijo; tukaj se samo omožé. Menda ni časa za drugo. Jaz sem Angležinja in se nikdar ne bom poročila z Indijancem! Al' bi se ti mogel z Indijanko? Zaradi tega nisem še prižgala dekliškega ognja. Nekateri mladeniči nagovarjajo mojega očeta, naj me k temu prisili. Libash je že eden izmed njih. Velik lovec je. In tudi Mahkook se mi približuje in poje pesmi.

SMUČANJE

Na Lokvah najuspešnejši Idrijčani

V nedeljo je bilo na Lokvah prvenstvo goriškega okraja v smučanju. Pravzaprav lahko oznamo to tekmovanje za neuradno prvenstvo Primorske, saj bo na uradnem primorskem prvenstvu (24. I. v Idriji) najbrž le malo novih imen.

Prvenstva goriškega okraja se je udeležilo okrog 70 tekmovalcev, članov Partizana, sindikalnih podružnic podjetij, posameznih

SAH
NA PRVENSTVU KOPRA

Na turnirju za prvenstvo Kopra so doslej odigrali sedem kol. V nedeljo in ponedeljek so igrali prekinjene in odložene partie z naslednjimi izidi: Habič—Jereb 0:1, Kovač—Svetina 1:0, Gerželj—Verk remi, Zavec—Verk remi, Omladič—Olup 1:0 in Habič—Jevnikar remi. Partizani Zavec—Habič in Gerželj—Svetina sta bili prekinjeni v remi poziciji.

Stanje po sedmem kolu: Kovač 6, Omladič 5 in pol, Verk 4 (1), Zavec, Gerželj in Habič 3 in pol (2), Furlan 3 in pol (1), Jevnikar 2 in pol (2), Cvetkovič in Jereb 2 in pol (1), Svetina 2 (2), Urek 1 in pol (1), Jeruc 1 in pol, Olup pol (2) in Pirih 0.

JADRANJE

Fafangelove priprave na olimpiado

Znani koprski jadralec Mario Fafangel čaka prvega lepega vremena, da se bo začel pripravljanje na olimpiado. Pravzaprav bodo prve priprave veljale izbirnemu tekmovanju, ki bo v začetku maja v Splitu. Tam bodo izbrali tri najboljše jugoslovanske jadralce in tri najboljše objekte, s katerimi bomo nastopili na olimpijskih igrah. Zanimivo je, da še ni

VSTOPNICE ZA OLIMPIADO ŽE V PRODAJI

Pred dnevi so začeli v Italiji predvajati prve vstopnice za letosno olimpiado v Rimu. Klub precej viškim cenam je povpraševanje po olimpijskih lističih izredno veliko, saj je samo prvi dan predprodaje vrglo 92 agencijam CIT, ki sprejemajo prednarocila, okrog 90 milijonov lir. Ni si torej težko zamisli, kaj bo vse v sestavi meseca maja, ko bodo vstopnice dokončno razdelili.

Največje zanimanje za vstopnice je, razumljivo, v Rimu. Tukaj so jih drvi dan predprodaje pokupili v vrednosti 23 milijonov lir. Zaenkrat je največje povpraševanje po vstopnicah za atletiko, nogomet, plavanje in jahanje.

Vnebjavrstah

BANGKOK: Tajika je podpisala sporazum o izgradnji Fiatove tovarne za montažo avtomobilov. To varna bila v Bangkoku in v njej bi montirali do 300 avtomobilov letno, predvsem avtomobile tipa Fiat 1100.

LONDON: V Londonu so podpisali sporazum, na osnovi katerega bo dobila Indija 19 milijonov funtov posojila. To pa je del skupne pomoči, ki jo bodo indijski nudi za njeno gospodarsko izgradnjo ZDA, Kanada, Zahodna Nemčija, Japonska in Velika Britanija.

PARIZ: V Franciji se je pred kratkim mudilo več strokovnjakov sovjetske turistične agencije Inturist, ki so proučevali možnosti povečanja turističnega prometa med SZ in Francijo. Za sedaj je predvideno, da bo še v tem letu obiskalo 450 francoskih turistov nekatera črnomorska pristanišča.

Razpis

MESTNA HRANILNICA IZOLA
razpisuje

naslednja prosta delovna mesta:

1. BLAGAJNIKA za poslovalnico v Izoli
2. LIKVIDATORJA potrošniške posojil za poslovalnico v Kopru
3. SEKRETARJA

Pogoji: za delovna mesta pod 1. in 2. — ekonomsko srednja ali njej enaka šola z nekaj prakso v bančnem oziroma blagajniškem poslovanju, za delovno mesto pod 3. — znanje strojepisa (zaželeno je tudi znanje stenografije). Ponudbe je predložiti osebno ali pisno najpozneje do 28. februarja 1960.

društva in Ljudske milice. Nastopili so v tekih, skokih, slalomu in veleslalomu.

Člani in mladinci so tekli na progi 8 kilometrov, pionirji pa 3 kilometre. Vsa prva mesta so pobrali Idrijčani. Pri članih je bil najboljši Erjavec, pri mladincih Vončina in pri pionirjih Alič. Člani Ljudske milice pa so tekli na 13 kilometrov dolgi progi. Prvo mesto je osvojil Ivan Komel.

Progo za veleslalom so trasirali na dolžini 800 metrov in z višinsko razliko 170 metrov. Tekmovalci so morali obvladati 23 vrata. Tudi v tej disciplini so bili Idrijčani brez konkurence in so odnesli tri prva mesta (Žagar, Car in Velikonja). Isto se je ponovilo, ko so nastopili mladinci. Idrijčani Tratnik ter Peter in Dušan Poljanšek so osvojili tri prva mesta.

V slalomu so morali prevoziti tekmovalci 400 metrov dolgo progo z 90 metri višinske razlike in 28 vrata. Pri članih je ponovno zmagal Žagar pred Carjem in Velikonjo, pri mladincih pa je bil isti vrstni red kot v veleslalomu. V tekmovanju pionirjev se je najbolj odlikoval Žmavec iz Črнega vrha.

Gledalci so s posebno pozor-

nostjo sledili skokom na 30 metrski skakalnici. Kakor je bilo pričakovati, je prepričljivo osvojil prvo mesto Matija Franko, član Gozdne uprave Trnovo. Nabral je 231 točk. Na drugo in tretje mesto sta se uvrstila Kolenc in Krišev, oba člana Gozdne uprave Trnovo. Franko je postavil najdaljši skok dneva 27 in pol metra. Tega tekmovalca dobro poznamo že s planinskih prireditv, saj je na zadnjih skakalnih tekma skočil 97,5 m daleč.

Na skakalnici so se pomerili tudi mladinci. Prvo mesto je osvojil Kolenc Cveto (član Partizana Lokve) s 181 točkami.

Obveščamo vse interesente, da so letošnje

KNJIŽNE ZBIRKE PREŠERNOVE DRUŽBE POŠLE

Na voljo so le še posamezne knjige brez koledarja. Posebej vabimo ŠOLSKA VODSTVA,

da skupno naročite knjige: France Planina: »Naša domovina Jugoslavija« (cena 300 din), inž. Tavčar-Špolar: »Domača dela in popravila« (cena 200 din) in dr. Anton Polenec: »Živalski svet« (cena 150 din). Teh knjig smo prav zaradi primerne pomožne učne snovi tiskali nekaj več.

Vse pa vabimo, da

POHITITE Z VPISOM V ČLANSTVO
PREŠERNOVE DRUŽBE

da ne ostanete zopet brez bogate knjižne zbirke in dobitkov velikega nagradnega žrebanja. Nadalje vabimo

SINDIKALNE PODRUŽNICE IN ŠOLSKA VODSTVA,
da izberete iz svojih vrst poverjenika Prešerlove družbe, če ga še nimate in s tem zagotovite, da bodo ljudje prejeli najboljše in najcenejše knjige.

PREŠERNOVA DRUŽBA

TRADICIONALNI KOŠARKARSKI TURNIR V SEŽANI

Ilirska Bistrica osvojila pokal

Minulo nedeljo je bil v telovadnici TVD Partizan v Sežani IV. tradicionalni zimski pokalni turnir v košarki, ki ga vsako leto prireja član košarkarske poduzevice Postojna. Turnirja so se udeležile le tri ekipe: TVD Partizan Postojna, Sežana in Ilirska Bistrica. Tekmovanja se niso udeležili naši obmorski klubi, bržkone zaradi snežnih zametov, ki so tedaj prekinili avtobusne zveze z notranjostjo.

Pokal je do sedaj največkrat osvojila ekipa Postojne. Letos so se zanj potegovala le tri moštva.

Odločilna je bila že prva tekma. Igrali sta moštvi Postojne in Ilirske Bistrike. Zmagali so Bistričani. Tekma se je začela z obojestransko negotovostjo in živčnostjo. Kmalu sta se ekipi raz-

ODBOJKA
DVOBOJ KOPER : TRST
ZE V TEM MESECU

V slovenskem tržaškem športnem društvu BOR je razen namiznega tenisa zelo priljubljena panoga tudi odbojka. Ješenji so se Tržačani skrbno pripravljali in zdaj bi hoteli preskusiti svoje moči z mestno reprezentanco Kopra. Tekma bi bila v koprski telovadnici, če bi se vreme izboljšalo pa na prostem. V kolikor se bodo sporazumeli, bo srečanje na sporedu 24. ali 31. januarja.

Cepav se Koprčani ne pripravljajo sistematično, so kljub vsemu favoriti, saj se je slovensko

živeli in razvila se je borba za vsako posamezno točko. Končni rezultat tekme — 50:38 — je z nekaj dolgimi in preciznimi meti odločil Štemberger.

Tehnični rezultati:
Il. Bistrica : Postojna 50:38
(22:24),

KEGLJANJE

Primorsko prvenstvo

Izidi:

1. Ajdovščina 5661 podprtih kegljev, 2. Izola 5556, 3. Tolmin 5180 in 4. Nova Gorica 5180 podprtih kegljev.

Med posamezniki je bil najboljši Franc Bizjak iz Ajdovščine (761 kegljev). Drugi je bil Stojan Pečenko iz Izole, tretji pa Ivan Ambrožič iz Ajdovščine.

NOGOMET
TEKME ZA ZIMSKI POKAL

Zaradi slabih vremenskih razmer so morali tekmovanje za zimski pokal, ki ga je organiziral koprski nogometna podzvezda, odložiti na 31. januar. Tega dne ob 14. uri se bosta v Kopru pomerila Tomos B in Izola, v Sežani pa Tabor in Tomos A.

Postojna in Sidro sta nepriznana odpovedala udeležbo. Spor je nastal okrog tega, kje naj bi bila tekma Postojna-Sidro. Ker je postojnsko igrišče precej zasneženo, so Pirančani predlagali, naj bi bila tekma v Piranu, čeprav je žreb izbral Postojno. Ker se klubu nista mogla sporazumeti, sta problem rešila s tem, da sta odpovedala udeležbo.

Zlasti je treba grajati Sidro, ki je neupravičeno zahtevalo, naj bo tekma v Piranu. Pirančani so najbrž pozabili, da je treba žreb spoštovati, stvar Postojne pa je, da uredi igrišče kakor ve in zna.

STRELSTVO
ZBOR IZOLSKIH STRELCEV

V nedeljo je bil redni letni občni zbor strelske družine »Heroj Darko Marušič« v Izoli. Dvorana Strelskega doma je bila načita polna, saj je bilo na zboru več kot 110 članov in gostov. Počelo je podal predsednik družine Viktor Zajc in na tej osnovi se je razvila živahnja razprava, ki je osvetlila dosedanje uspehe in tudi šibkosti ter dala nekaj koristnih smernic za še večji razvoj tega športa.

Strelske vrste so se v lanskem letu povečale od 107 članov na 182. V minulem letu je imela družina 21 meddružinskih, okrajnih, republiških in sindikalnih tekmovanj, na katerih so dosegli lepe uspehe. Občni zbor je pozdravil tudi sekretar Občinskega komiteja ZK Izola Jože Buh.

Občni zbor je sprejel sklep, da pritegnejo v svoje vrste čim več članov, da svoje društvo »poplade«, da izgradi strelische za malokalibrsko puško še letos in da bodo sodelovali na občinskem festivalu telesne vzgoje in kulturnoprosvetne dejavnosti, ki bo majha v Izoli.

V. Z.

V Postojnski jami - 18 milij globoko brezno

Svoje čase je »rajžal« po slovenskih deželah Janez Vajkard Valvazor. Ustavil se je v vsakem mestu, vsakem trgu, vasi, gradu, potegnil iz žepa heležnico in jel zapisovati vse-mogoče posebnosti in zanimivosti. Te so ga najbolj mikale. Sad tega potovanja je bila debela knjiga, ki ima naslov »Slava vojvodine Krajinske«. Valvazor je obiskal tudi Postojnsko jamo in jo opisal.

Podzemski svet je napravljen močan vtis. V brezno, ki je takoj za vhodom, je vrgel kamen. Strašno dolgo je pa-

Dvanajst iz ene hiše

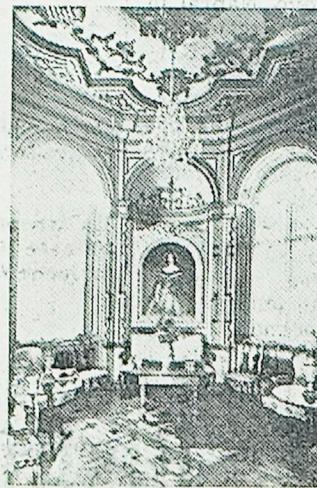
V dobrih, zlatih, starih časih, kot pravijo naši dedje, je bilo tako imenito, da so imeli ljudje prenekaterikrat za zajtrk — nič, za košilo — dva-krat nič, za večerjo pa — lahko noč! In tako so se ljudje v pasivnih krajih, kakršnih je pri nas največ, odločili in šli »s trebuhom za kruhom«. Jeli so se izseljevati. Posebno jih je mikala dežela za »veliko lužo«, kamor so se največ izseljevali v času pred prvo svetovno vojno. Samo iz vasi Zagorje na Zgornji Pivki so je izselili 149 ljudi. Vsaka hiša je dala vsaj po enega izseljence, nekatere pa tudi več. Iz hiše št. 6 se jih je izselilo 12! Šest jih je šlo v ZDA, šest v Argentino, od teh se je pa vrnil domov le en sam!

dal. Hotel je izmeriti čas padanja, ker pa tedaj štoparice še niso poznali, ga je moral izmeriti kar po »srednjeyeskem« — vrgel je kamen in začel že-brati »Oče naš!« Kamen je padel na tla, ko je rekel amen že drugič, zato je v svoji knjigi tudi zapisal, da so v jami neki takšna brezna, da lahko zmoli dva očesana, preden prileti kamen na dno.

»Slava vojvodine Krajinske« je izšla in prišla v roke tudi nekemu učenjaku v Königsbergu. Možkar je z navdušenjem prebral sestavek o Postojnski jami. Trditev, da je moč zmoliti dva očesana preden pada kamen na dno brezna, ga je tako obsedala, da je hotel izračunat njegovo globino. Odžberal je dva očesana, zmeril čas, vzel svinčnik in izračunal, da je brezno globoko, reci in pis — 18 milij (okrog 30 km). Učenjak je bil dovolj slaven in znan, da so mu verjeli na besedo in za tedanj znanstveni svet je veljala Postojnska jama kot naravni čudež, ki ima brezno skoraj do pekla. Mimo grede tisto brezno ni globlje od 30 metrov.

MILIJON KOCIN

Na svetu sta dve vrsti ljudi. Eni vzdihajojo — kam s časom, drugi — kje ga dobiti. V prvo skupino sodi bržkone tudi E. K. iz Zadra. Nabavil si je električni briški aparat in sklenil, da bo štel kocene. Vsakokrat ko so je ostrugal, je stresel dlake na mizo in jih z drakočepsko natančnostjo preštel. Na ta način je ugotovil, da si je v letu 1959 obril 863.752 dlakic. Ker je bila vsaka dlakica dobla približno 1 mm, je ugotovil, da mu je v enem letu zrastla na obrazu takoj rekoč nit, ki bi bila dolga skoraj kilometr.

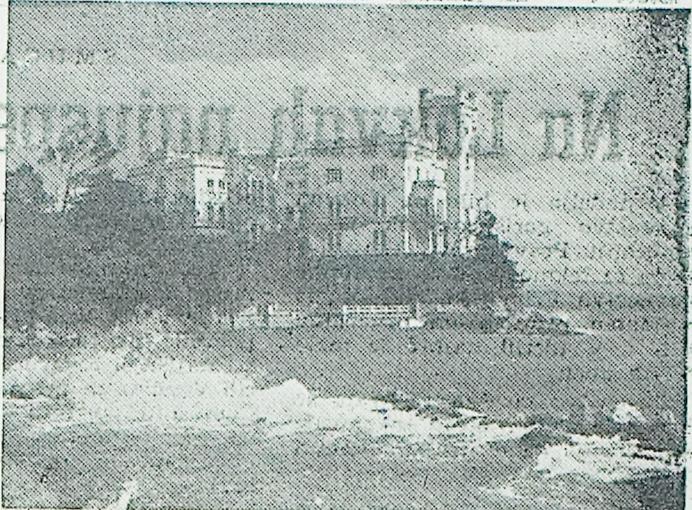
V gradu Miramare pri Trstu, spremenjenem po vojni v muzej, zavzema poseben prostor boudoir nesrečne Charlotte, žene mehiškega cesarja Maksimilijana, ki so ga ustrelili svobodoljubivi Indijanci pod vodstvom Juareza; nakar se je Charlotti omračil um

Zakleti grad Miramare pri Trstu

V naši neposredni sosedini, onkraj Trsta, pod cesto za Benetke in Gorico, stoji ob morju prelep dvorec. Med leti 1856 in 1870 ga je zgradil arhitekt Junker, ki je projektiral tudi Južno železnočno Dunaj-Ljubljana—Postojna—Trst. Dvorec je bil zgrajen po naročilu habsburškega nadvojvode Maksimilijana, ki so ga medna-

rodni politikanti tiste dobe napolili, za mehiškega cesarja. To ga je leta 1867 stalo glavo, ko so se osovraženemu tujevu uprl domaci Indijanci pod vodstvom Juareza. Maksimilijanova žena Charlotte je nato zmorela in umrla v načevi bedi.

Ob gradu je prekrasen park. Na skrajnem pomolu je postavljena Sfinga, ki so jo graditelji pripeljali iz Egipta. Kmalu nato se je razširil glas, da ta Sfinga nosi nesrečo vsem, ki bivajo v gradu. Dvorec je tako prehajal iz rok v roke in, neprestano menjal lastnike. Kupil ga je stari bankirski lev Rothschild, in sicer za toliko cekinov, kolikor jih je šlo pokonci postavljenih na tla velike dvorane v gradu. Ker mu je kmalu nato za govorost umrla hčerkica, bivanjoča v gradu, ga je spet prodal. Med obema vojnoma je v gradu bival od leta 1931 do 1939 italijanski vojvoda Amedeo d'Aosta, ki je nato pod čudnimi okoliščinami umrl v ujetništvu v Afriki. Med zadnjo vojno je v gradu bival nemški polkovnik Freiner, ki je bil na koncu vojne ustreljen. Po vojni pa sta bivala v gradu ameriška generala Moore, ki je nato padel na Koreji, in Hodge, ki se je smrtno ponesrečil z letalom. Odtele se noči nihče ved naselitev v njem in so ga spremnili v muzej. Vražjevost, ki jo je podnetila muhasta usoda, je torej pridobila ljudstvu lep zgodovinski objekt, da je postal tako rekoč javna last in vsakomur dostopen za ogled.

Dvorec Miramare pri Trstu. Pravijo, da je zaklet.

NENAVADNE CIGARETE

Na Švedskem so začeli izdelovati cigarete brez papirja, v Italiji je pa profesor Giovanni Cardinale patentiral cigarete, ki se sestojijo iz plastične cevi, ki je napolnjena z dimom. Njihova posebnost je v tem, da jih ni treba prizigati, da ne delajo pepela in da niso nevarne za zdravje. Izum je izrazil veliko zanimanje med kadenci in proizvajalci.

PRASNI MESEC

Angleški astronomi sojido, da je Mesec pokrit s slojem prahu, ki je debel približno 1000 metrov.

KAMELEONSKE TKANINE

V Los Angelesu delajo po-skuse s tako imenovanimi »kameleonskimi tkaninami«. Posebnost tega tekstila naj bi bila v tem, da bi menjaval barvo po vremenu. Poleti bi bila tkanina svetle, pozimi pa temne barve.

CISTI ZRAK

Vsaka medalja ima dve strani — črna stran civilizacije so saje, prah, pepel in plini, ki lebde v velikih množinah nad mestni. Francosko ministrstvo za zdravstvo je objavilo, da se zadrži nad Parizom na leto 90.000 ton pepela, 15.000 ton prahu in 30.000 žvepljenih plinov. Z drugimi besedami: avtomobil v ZDA za 2%, v Evropi za 10,2% in v Aziji za 21,6%. Z drugimi besedami: avtomobil je danes na svetu toliko, da pride na vsakih 20 prebivalcev našega planeta po eden.

V Batumu so te dni spet spustili v morje nov hidrogliser, ki so ga nazvali »Povodna ptica«. V Sovjetski zvezni so za hiter potniški promet na vodi začeli vedno bolj uvajati nagle hidrobuse, ki visoko nadkriljujejo navadne potniške ladje. Hidrobusi lahko sprejemajo do 60 do 200 potnikov, so pa dvakrat ali celo trikrat hitrejši od navadnih, počasnih potniških ladij na rekah in jezerih ter na morju.

REKORDER

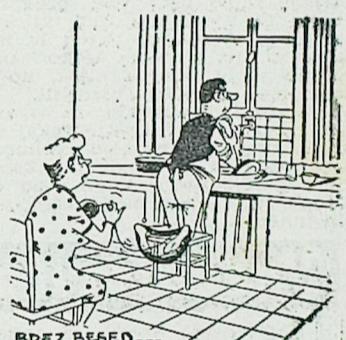
Med vsemogočimi in nemogočimi podvigmi je rekord drvarja Alberta Bergerona najbolj human in občudovanja vreden. V 30 letih je žrtvoval za rešitev soljudi 106 litrov krvi. Ker premore cloveški organizem le 5 litrov krvi, je moral Bergeronov organizem 21-krat obnoviti svoj življenski sok.

SONCE JE TOPLEJŠE

Astronomi iz Lovellovega observatorija v ZDA menijo, da je postal sonce v zadnjih petih letih svetlejše in toplejše za celo 2%. Do tega zaključka jih je privdelo opazovanje osvetljenosti planetov Urana in Neptuna.

Po svetovnih velesejmih so začeli uvajati filmske predstave kot bistveni del razstav, ki si jih je treba ogledati. Tudi naše Gospodarsko razstavišče v Ljubljani se že postavlja tega propagandnega sredstva. Ponekod pa uvajajo poseben sistem prikazovanja filmov na tako imenovanih poliekranih — na več platinih hkrati v posebni arenici. Slika kaže prikazovanje filmov na poliekranih na zadnjem velesejmu v Brnu na Češkoslovaškem.

BREZ BESED

— Vedite, da je bil tretji soudeleženec in tisti, ki je ženska! Da! In to je bila umorjenčeva sestra, Marja Ivanovna!

Cubikov se je zaletelo, polil se je in se zastrmel v Djukovskega.

— Kaj... njo? Vaša glava... njo? Se vam blede?

— Ne, zdrav sem, Dobro, pa četudi ne bi bil povsem pri zdravi, toda povejte mi, kako si tolmačite njen zbenost, ko nas je zagledala? Kako si razlagate to, da je odklonila, da bi nam dala kakršen koli napotek? Dopusčimo to, da so to malenkosti, toda spomnite se na njune odnosa. Ona je svojega brata sovražila! Ona je terčalka, on pa razvratne, brezbožne... Glejte, pod katerim grmom tiči zajec! Pravijo, da jo je prepričal o tem, da je satanov duh. Pri njej se je ukvarjal s spiritizmom!

— Mislite?

— Vam ni jasno, vam to nič ne pove? Ona, terčalka, ga je ubila iz fanatizma! Ona ni uničila le plevela, razvratne, svet je resila pred antikristom — in v tem je, po njemem prepričanju, njena zasluga, njen verski podvig! O, vi še ne poznate teh zarjavilnih devic, teh tercalk! Preberite Dostoevskega! In kaj pišeta Leskov, Pečerski! Ona je ona! Ona ga je dušila! O, dobro poznam takšne! Mar ni klečala pred ikonami zamo zaradi tega, da bi nas presleplila? No, delala se bom kot da molim, in oni bodo mislili, da sem mirna, da jih ne pričakujem! Tako delajo vsi zločinci-zacetniki! Golobček Nikolaj Jermolajč! Ljubi moj! Dajte, da jaz razčistim to zadevo! Dajte, da jo osebno sprijem do konca! Lepo vas prosim! Jaz sem jo začel, pa bi jo rad tudi razrešil!

Cubikov je odkimal in se namrščil.

— Tudi mi znamo reševati zamotane zadeve, — je rekel. — Vaša dolžnost je, da se ne vtikate v stvari, ki vam niso nič mar. Plešite, kakor vam godemo — to je vaš poseb!

Djukovski je zaškripal z zobmi, zaloputnil vrata in izginil.

A. P. Č E H O V 4

ŠVEDSKA VŽIGALICA

D E T E K T I V S K A Z G O D B A

— Predvsem bi vas rad prosil, Marja Ivanovna, da nam ne zamerite, ker vas motimo med vašim svetim opravilom, — je začel galantni Čubikov in se priklonil. — Prišli smo z neko prošnjo. Bržkone že veste... Nekatera dejstva kažejo na to, da je bil vaš brat umorjen. Kaj si hočemo, božja volja... Smrti ne uide n hč, niti car niti berač. Ali bi nam lahko pomogli s kakšnim nasvetom, razjasnitvijo...

— Ah, ne vprašujte me! — je rekla Marja Ivanovna, poblejela še bolj in si pokrila obraz z rokami. — Ničesar vam ne morem povedati! Ničesar! Lepo vas prosim! Jaz n česar... Kaj si morem? Ah, ne, ne, ne... Niti besedice o bratu! Raje umrem!

Marja Ivanovna je zahlipala in zbezala v sosednjo sobo. Preiskovalci so se spogledali, skomignili z rameni in odšli.

— Vražja ženska! — je dejal Djukovski, ko so stopili na ulico. — Očiv dno, nekaj skriva. Tudi sobarici je nekaj zapisano na obrazu... Le počakajte, vragi, Vse vas polovim!

Zvezcer sta se Čubikov in Djukovski vračala domov. Sijala je luna. Sedela sta v kočiji in v mislih zbirala in tehtala dogodek tega dne. Oba sta bila utrujena in sta molčala. Čubikov že na sploh ni rad govoril, kadar se je vozil; Djukovski je pa molčal, da ne bi dražil starca. Ko se je pot bližala koncu, Djukovskega ni več strpelo in je spregovoril.

— Da je imel pri tej stvari vmes svoje prste Nikolajška, ni dvoma. Ze po očeh mu je v deti, kakšen patron je. Alibi je ponujal z rokami in nogami. Nikakršnega dvočna ni tudi o tem, da pobuda ni bila njegova. Bil je samo

neumno in najeto orodje. Se strinjate? Nezadnjo vlogo pri tem je imel tudi skromni Psekov. Modre hlače, zbezganost, ležanje na peči, kamor ga je prignal strah po umoru, alibi in Akuljku.

— Kar melji, Emelja, saj je tvoja nedelja! — je zazgodnjal Cubikov. — Po vašem je morilec vsakdo, ki je poznal Akuljko? Eh, vi vroča glava! Cucelj vam manjka, cucelj... Saj ste tudi vi metali oči za Akuljko — torej ste morili tudi vi!

— Tudi pri vas je bila Akuljka kak mesec, v kuhinji, in... nič ne rečem. Tiste noči sem z vami kvartal, videl sem vas, drugače bi potrkal tudi na vaša vrata. Razlog, dragi moj, ni ženska. Vzrok tiči nekje drugje, v podlem, gnušnem in pokvarjenem srcu... Skromen in mlad človek se ni mogel zadovoljiti s tem, da je potegnil krajsi konec. Samoljubje, vidite... Zažejal ga je po krvi, hotel se je maščevali. Potem... Njegove polne ustnice govore o močni čustvenosti. Se spominjate, kako je emokal, ko je primerjal Akuljko z Nano? Podlež gori od strasti, to je nedvomno! Torej: ponižano samoljubje in nezadovoljena strast. To je povsem dovolj, da napravi človek zločin. Dva sta nam že v rokah, vendar, kdo je tretji? Nikolajška in Psekov sta držala, kdo je pa dušil? Psekov je okoren, zmeđen, z eno besedo — bedak. Tudi Nikolajška ne bi znal dušiti z blazino; ljudje njegove vrste opravijo tako reč s sekiro ali s kolom... Dušil je nekdo tretji, toda kdo? Kdo je tretji?

Djukovski je pomaknil klobuk na oči in se zamislil. Molčal je vse dotlej, dokler se ni kočija ustavila pred sodn kovo hišo.

— Heureka! — je kriknil, ko si je v predobi slal plasč. — Imam jo, Nikolaj Jermolajč! Ne vem, kako da se tega nisem že prej domisli. Veste, kdo je tretji?

— Umirite se, lepo vas prosim! Večerja je na mizi! Izvolite se, večerjati!

Djukovski in sodnik sta sedla za mizo. Djukovski si je nalil kozarček vodke, jo izpil, vstal in dejal z bleščicimi očmi: